

info@democracy-reporting.org
www.democracy-reporting.org

စာတမ်းငယ်

အသွင်ကူး ပြောင်းဆဲနိုင်ငံ များတွင်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြုပြင် ပြောင်းလဲ ရေးဖြစ်စဉ်များ ဖြစ်ရပ်အလိုက်လေ့လာ ဆန်းစစ်မှု

အနှစ်ချုပ်

ယခုဖော်ပြမည့် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများသည် ချီလီ၊အင်ဒိုနီးရှား၊တောင်ကိုရီးယား၊ တောင်အာဖရိကနှင့်နီပေါနိုင်ငံ တို့ တွင်ပြု လုပ်ခဲ့ သည့်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးများကိုဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးဖြစ်စဉ်များနှင့်၎င်းတို့၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ အပေါ် သီးခြားနိုင်ငံ ရေးအခင်းအကျင်းများကမည်သို့ လွှမ်းမိုးမှုရှိခြင်းပုံဖော်သနည်းဆိုသည်ကိုကိစ္စရပ်တစ်ချင်းစီသည်ကပြသနေပါသည်။

ဖြစ်ရပ်အ လိုက်လေ့ လာ ဆန်း စစ်မှုများ သည်နိုင်ငံရေးအသွင်ကူး ပြောင်းမှုကာလများအတွင်း ဖြစ်ပေါ်လာတက်သောဖွဲ့ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးနှင့်ပတ်သက်သည့်အဓိကမေးခွန်းများကို မီးမောင်းထိုးပြနေပါသည်။စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေး ဖြစ်စဉ်များ သည်မည်သည့်ပုံ သဏ္ဍာန်ဖြင့်ရှိနေသင့်သနည်း။ ဖြစ်စဉ်များသည်လက်ရှိအခြေအနေကိုမျက်နှာသာပေး နေသည့်သူများအပါအဝင်အလွှာပေါင်းစုံမှကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်ပါဝင်ပတ်သက် နေသူများအားမည်ကဲ့သို့ပါ ဝင်ပတ်သက်စေ၍မည်သို့နေရာ ချထားပေးသနည်း။ ပြည်သူ လူ ထု ပါ ဝင်မှုနှင့် လက်လမ်း မီမှုအ တွက်မည်ကဲ့သို့သော အခွင့်အလမ်းများကိုဖန်တီး ပေးနိုင်သနည်း။ကိစ္စရပ်များ သည်အ ထူးဖြင့်ချီလီ၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် တောင်ကိုရီးယား တို့ကဲ့ သို့သောစစ်တပ်မှပါ ဝင်ပတ်သက်မှု သိသာထင်ရှား သောအခန်းကဏ္ဍများ ကိုချဉ်းကပ်လေ့လာထားပါ သည်။ ထို့အပြင်တောင်အာဖရိကနှင့်နီပေါနိုင်ငံများ

သည်ဖွဲ့ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်း လဲရေး ဖြစ်စဉ် ၏ ပို မို ခိုင်မာ သော အား လုံး ပါ ဝင်ပတ်သက်မှုနှင့် ပွင့် လင်း မြင်သာ မှု များပါ ရှိသည့်ကိစ္စရပ်များအဖြစ် ပါဝင်နေပါသည်။

၁)စစ်အုပ်ချုပ်ရေးမှအ သွင်ကူးပြောင်းလာသည့် နိုင်ငံများရှိဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေး ဖြစ်စဉ်များ

ချီလီ၊အင်ဒိုနီး ရှားနှင့်တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံများသည်စစ်အုပ်ချုပ် ရေးမှအရပ်သားအစိုးရသို့စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပြီးအသွင်ကူးပြောင်းသွားသည့်ခိုင်မာ သောဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ရှုဒေါင့်များရှိနေ သည့်နိုင်ငံ များအဖြစ်ကိုယ်စား ပြုနေပါသည်။၎င်း တို့တွေ့ကြုံခဲ့ရသည့်ဖြစ်စဉ်အမျိုး အစားများသည်မ တူကွဲပြားနေသော်လည်းဖြစ်စဉ်များအကြားရှိအရေးကြီး သောတွေ့ရလေ့ရှိသည့်တူ ညီမှုတစ်ခုမှာထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်များ၏ဈေးဆစ်အပေးအယူလုပ်မှုနှင့် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်တွင် ပမာဏကန့်သတ်ထားသော ပြည်သူလူထု၏ပါဝင်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။

၁.၁ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ် (ချီလီနိုင်ငံ) ။ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းသည့်အသွင်ကူးပြောင်းမှု

ချီလီနိုင်ငံ၏ မကြာသေး သောကာလနိုင်ငံရေး သမိုင်း ကြောင်း သည်စစ်အုပ်ချုပ် ရေးမှအရပ်သား အစိုးရသို့အသွင်ကူးပြောင်းမှုများကို လုပ်ဆောင်နေသည့်နိုင်ငံများအတွက်အသိအမြင်များ ကို ရရှိစေသည်။ ချီလီနိုင်ငံ၏ စစ်အစိုးရသည် ၁၉၈၀ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်း ပုံ အခြေခံ ဥပဒေ ကိုရေး ဆွဲခဲ့ ၍ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ကာ ပွင့် လင်း မြင်သာ မှု မ ရှိ

သည့်ဖြစ်စဉ်မှတစ်ဆင့် အသက်ဝင်စေခဲ့ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးစစ်စစ်မှစစ်တပ်ကဆက်လက်ဦးဆောင် နိုင်မည့် "အကာအကွယ်ပေးထားသည့်" ဒီမိုကရေစီ¹ သို့ပြောင်း လဲမည်ချီလီ၏အသွင်ကူးပြောင်းရေးမှ ဘောင်တစ်ခုကို ဖြစ်ထွန်း စေ ရန်ဖြစ်သည်။ ၎င်း ရည်ရွယ်ချက်နှင့်အညီ၁၉၈၀ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေ တွင်အမြဲတမ်းပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် အသွင်ကူးပြောင်း ရေးဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များဟူ၍ပါဝင်သည်။ ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေ၏အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်း ချက်များသည်စစ်တပ်မှကြီးကြပ်သော အသွင်ကူး ပြောင်းရေး စ နှစ်သက်တမ်းကို သက်ရောက် စေ၍၎င်း၏ အမြဲ တမ်း ပြဋ္ဌာန်း ချက်များ သည်ထို ကာ လနောက်တွင်အသက်ဝင်လာ စေရန် ရေးဆွဲထားပါ သည်။² ထို့အပြင်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်၎င်းအ သွင်ကူးပြောင်းသည့် ကာလပြီးဆုံးချိန်၌ပြည်လုံး ကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲ တခုကိုကျင်းပရမည်ဟုလည်းဖော် ပြထားပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ၁၉၈၈ခုနှစ်တွင်ကျင်းပ မည့်၎င်းဆန္ဒခံယူပွဲ၌နိုင်ငံသား များ သည်ဗိုလ်ချုပ်ဩ ဂတ်စ်တိုပီနီရေး၏ တရားဝင်သမ္မတ သက်တမ်းကို တိုးရန်အတွက် ဆန္ဒမဲပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၈၀ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေထဲ တွင်ထည့် သွင်းရေးဆွဲထား သည့်အမြဲတမ်းပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်နှင့်ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း ဖြစ်စဉ်များ ထဲတွင်စစ်တပ် ၏အခန်းကဏ္ဍကိုကာကွယ်ပေး ရန်ရည်ရွယ်ထားပါသည်။ ရေးဆွဲဖော်ပြထားသော စာသားများသည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကောင်စီ (NSC) (အဖွဲ့ဝင် ၇ ဦးအနက် (၄) ဦးမှာ စစ်တပ်ထိပ်တန်း အရာရှိများဖြစ်သည်)ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခွင့်ပြုထားပါ သည်။ ၁၉၈၀ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည်၎င်းနိုင်ငံ

တော်လုံခြုံရေးကောင်စီအား "အင်စတီကျူးရှင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော စနစ်များ၏အခြေခံကိုဆိုးဆိုးရွားရွား ပျက်ပြားစေသည် " ³ဟုယူဆသောကိစ္စရပ်များကို စစ်ဆေးရန်အတွက်လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကိုအပ် နှင်းထားပါသည်။လက်တွေ့တွင်မူ၎င်းသည်အရပ်သား အစိုးရအင်စတီကျူးရှင်းများ၏ အရေးကိစ္စများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းများကိုဝင်ရောက်ခြယ်လှယ်ရန်အ တွက်နိုင်ငံတော် ၊ လုံခြုံရေးကောင်စီကိုအာဏာအပ် နှင်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင်အမြဲတမ်းပြဋ္ဌာန်း ချက်များတွင်စစ်တပ်၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့်အာဏာကို ဆက်လက်မြဲမြဲစေရန်အတွက် ရှုပ်ထွေးသည့်ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင် ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လည်းထည့်သွင်းထားပါသည်။

သို့သော်အသွင်ကူးပြောင်းသည့်ကာလအဆုံး တွင်ကျင်းပခဲ့သော ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲသည် ဗိုလ်ချုပ် ပီနီရေးကို ကျရှုံးစေခဲ့ပါသည်။ ပီနီရေးအစိုး ရနှင့်အတိုက်အခံအင်အားစုများသည်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေတွင်ဖော်ပြထားသ ကဲ့သို့၁၉၈၉ခုနှစ်တွင်ကျင်းပ မည့်အထွေထွေရွေး ကောက်ပွဲတွင်အရပ်သားအစိုး ရအား အာဏာလွှဲပြောင်းပေးရန်အတွက်ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင် ရေး ကိုဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုကန့် သတ်ထားသောအနည်း

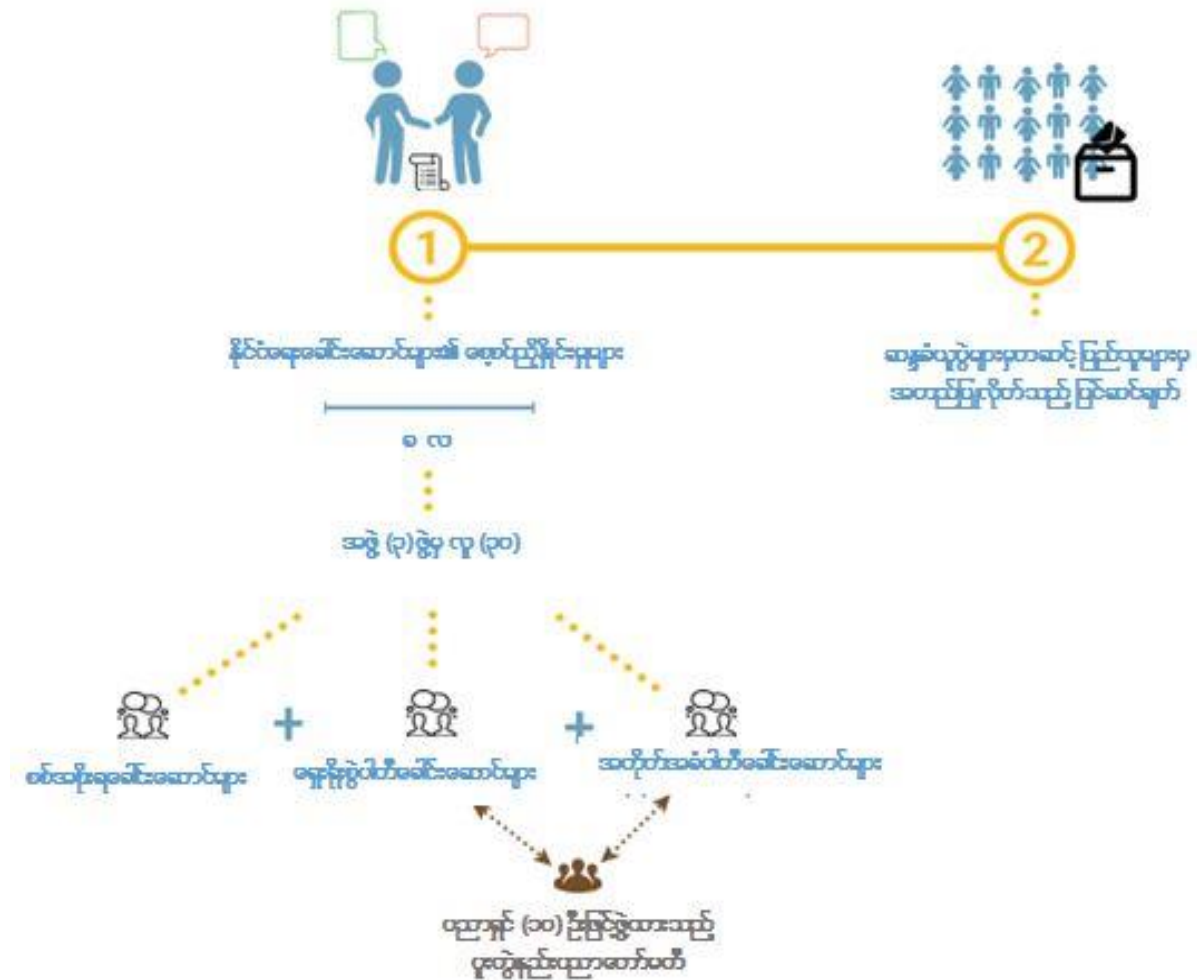
¹ See Rex A. Hudson, ed. *Chile: A Country Study*. Washington: GPO for the Library of Congress, 1994. <<http://countrystudies.us/chile/87.htm>> (21 September 2016)

² See R. Barro, *Constitutionalism and Dictatorship*, 2002, and see J.E. Montes and T.Vial, *The Role of Constitution-Building Processes in Democratization, Case Study Chile*, 2005.

³ See Scully, Timothy R. (1992) "Chile Recovers Its Democratic Past: Democratization by Installment;Essay," *Journal of Legislation*: Vol. 18: Iss. 2, Article 4. <<http://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1278&context=jleg>> (21 September 2016)

ငယ်မျှသော နိုင်ငံရေးဇာတ်ဆောင် (actors) များ (အတိုက်အခံ၊ စစ်အစိုးရ၊ ၎င်းတို့နှင့် အချိတ်အဆက်ရှိ

မှုတစ်ခုကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ ချီလီမဲဆန္ဒရှင်များသည် ၁၉၈၉ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ



သောလက်ယာရေးရိုးစွဲနိုင်ငံရေးပါတီများ)နှင့်သာဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ လူပေါင်း ၃၀ လောက်သာလျှင် (၎င်းတို့အနက် ၁၂ ဦးမှာ ဥပဒေပညာရှင်များဖြစ်သည်) စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးဖြစ်စဉ်တွင်ပါဝင်ခဲ့ကြပါသည်။

အတိုက်အခံနှင့်အစိုးရမဟာမိတ်ရေးရိုးစွဲပါတီများသည်စစ်တပ်မပါသော “နည်းပညာကော်မတီ” ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့ကာ ယင်းကော်မတီထဲတွင်စစ်တပ်ခေါင်းဆောင်များနှင့်အစောပိုင်းကညှိနှိုင်းထားသည့်အဆိုပြုလွှာနှင့်ပတ်သက်၍ ဘုံသဘောတူညီမှုရရှိခဲ့ပါသည်။ ပါဝင်သည့်ပါတီများကတန်ပြန်တင်သွင်းသည့်အဆိုပြုလွှာများဖြင့် ကာလရှည် တံခါးပိတ်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေး ၈ လကြာပြီးနောက်၊ ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့်တင်သွင်းမည့်သဘောတူညီ

ဆိုင်ရာပြင်ဆင်ချက်ကို အတည်ပြုခဲ့ကြပါသည်။

ပြင်ဆင်လိုက်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အတည်ပြုလိုက်ခြင်းသည်အတိုက်အခံအင်အားစု၏အောင်မြင်မှုပင်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်၎င်းသည်၁၉၈၀ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေထဲတွင် ရေးဆွဲထားသည့်အာဏာကိုချုပ်ကိုင်ထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်အတော် များများကိုဖယ်ရှားသို့မဟုတ် ပြင်ဆင်ပစ်လိုက်နိုင်၍ ၁၉၈၉ ရွေးကောက်ပွဲ ပြီးနောက် အရပ်သားအစိုးရအား အာဏာရယူရန်အတွက်လမ်းကြောင်းခင်းပေး လိုက်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးဖြစ်စဉ်တွင်ပါဝင်သူများသည်

ပြဋ္ဌာန်းချက် တော်တော်များများဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန်သဘောတူညီခဲ့ကြပါသည်။ အချို့နရာများတွင်စစ်တပ်အတွက်အခွင့်ထူးခံအဖြစ်ပေးထားသော အခန်းကဏ္ဍများ ကို အာမခံချက် ပေးထားသောလုပ်ဆောင်ချက်သို့မဟုတ်ပြဋ္ဌာန်းချက်အသစ်များကိုထည့်သွင်းထားပါသည်။ ဥပမာတပ်မတော်နှင့်ပတ်သက်၍ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ဥပဒေကိုထုတ်ပြန်ကြေညာလိုက်ခြင်းသည်စစ်တပ်ကို အင်စတိုးကျူးရှင်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ကိုအဆင့်တော်တော်များများပေးအပ်လိုက်သကဲ့သို့နောင်အခါပြင်ဆင်ရေး⁴တွင်လည်း ကန့်သတ်ထားသောဖြစ်နိုင်ခြေများဖြင့် အရပ်ဘက်ဆိုင်ရာကြီးကြပ်မှုကိုလည်း ကန့်သတ်လိုက်ပါသည်။

အတိုက်အခံပီတီများသည်တိုက်ရိုက်ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက်ပိုမိုတိုးပွား လာစေရန်အတွက်အပေးအယူအနေဖြင့် အထက်လွှတ်တော်တွင်စစ်တပ်မှတိုက်ရိုက်ခန့်ထားသော ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက်ကိုလည်းဆက်လက်ထားရှိရပါသည်။ ၎င်းအရအထက်လွှတ်တော်တွင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက်သည် ၂၆ ဦးမှ ၄၀ ဦးအထိတက်လာကာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းများတွင်စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်များ၏လွှမ်းမိုးမှုကိုလျော့ချလိုက်နိုင်ပါသည်။ထိုနည်းတူစွာပင်အတိုက်အခံအင်အားစုများ သည်နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကောင်စီဆက်လက်တည်ရှိနေမှုကိုလည်းအပေးအယူလုပ်ဆောင်ဆွေးနွေးခဲ့ကာ၎င်း အဖွဲ့အစည်း၏ဖွဲ့စည်းမှုနှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာ များ ကို တော်တော်များများပြင်ဆင်၍သဘောတူညီခဲ့ကြပါသည်။အရပ်သားနေရာတစ်ခုခုနှင့်တော် လုံခြုံရေးကောင်စီတွင်ထည့်သွင်းနိုင်ခဲ့သဖြင့်စစ်သားနှင့်အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက်သည်တူညီသွားကာအရပ်သားလေးဦးစစ်သားလေးဦးဖြစ်သွားပါသည်။ ထို့အပြင်နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး

ကောင်စီ၏ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအချို့သည်သမ္မတ၏တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်မှု အောက်သို့ရောက်ရှိသွားပါသည်။ ၎င်းအလျော့ပေးဆွေးနွေးမှုများသည်နိုင်ငံရေးတွင်စစ်တပ်ပါဝင်မှု အခန်းကဏ္ဍကိုတဖြည်းဖြည်းချင်းလျော့ချရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်အတိုက်အခံပီတီများမှပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ချီလီနိုင်ငံ၏ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးဖြစ်စဉ်သည် ပြည်သူလူထုပါဝင်မှုနှင့် ပြည်သူလူထု၏အကြံပြုဆွေးနွေးချက်များအကန့်အသတ်နှင့်ဖြစ်နေသည်ကို ပြသခဲ့ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ချက်များကို အများအပြားထောက်ခံခဲ့၍နိုင်ငံရေး အရတရားဝင်ဖြစ်ခဲ့သည်ဆိုသည်ကို ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲ၌ ဆန္ဒမဲပေးသူများ၏ ၈၅% ထောက်ခံခဲ့ခြင်းက ရှင်းရှင်းလင်းလင်းပြသ နေပါသည်။ စစ်တပ်မှ၎င်း၏အာဏာနှင့် အခွင့်ထူးခံဖြစ်မှုကိုလုံခြုံစိတ်ချစေ ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့မှုများရှိခဲ့သော်လည်း ပြည်သူလူထု၏ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပါဝင်မှုနှင့်အကြံပြုမှုများပါရှိသည့် ကြိုးပမ်းချက်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ် သို့မဟုတ် ၎င်း၏ရလဒ်များကို ပြောင်းလဲစေနိုင်ခဲ့သလားဆိုသည်မှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရှိပါ။

ဒီမိုကရေစီပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်စတင်ခဲ့ပြီးနစ်ပေါင်း ၂၅ နှစ်အကြာအထိ ၁၉၈၀ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် တည်ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်၁၉၈၉ခုနှစ်၎င်း၏ပထမဆုံးပြင်ဆင်ချက်ပြီးကတည်းကဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည်အများ ပိုမိုပါဝင်နိုင်သော ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်စဉ်များမှတဆင့်နောက်ထပ်အရေးကြီးသော ပြင်ဆင်ချက်များကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ချီလီနိုင်ငံ

⁴ တပ်မတော်နှင့်ပတ်သက်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာဥပဒေသည် ပြင်ဆင်မည်ဆိုပါက အထက်လွှတ်တော်နှင့်

အောက်လွှတ်တော်တွင် ၇ ပုံ ၄ ပုံသော လူများစု၏ သဘောတူညီမှုကိုလိုအပ်ပါသည်။

သည်ပြင်ဆင်ထားသော၁၉၈၀ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုအစားထိုးရန်ကြိုးစားနေသောကြောင့်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်သည်ယခုဆိုလျှင်အဆင့်သစ် တစ်ခုသို့ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပါသည်။ တိုးပွားလာသောနိုင်ငံသားများ၏ တောင်းဆိုချက်များကိုတုံ့ပြန်ရန်အလို့ငှာလက်ရှိ ချီလီအစိုးရသည် အားလုံးပါဝင်နိုင်သောပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်များမှ တဆင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်ကို ပြဋ္ဌာန်း ရန် ကြိုးစားနေပြီဖြစ်ပါသည်။

၁.၂.ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခြင်း (အင်ဒိုနီးရှား)။ ။ တဆင့်ပြီးတဆင့်ဖြစ်စဉ်

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်အတိတ်ကဆက်ခံခဲ့သောအာဏာပိုင်အစိုးရများသည်၎င်းတို့၏အုပ်ချုပ်မှုကိုတရားဝင် စေရန် အတွက် ၁၉၄၅ အခြေခံဥပဒေကို အသုံးပြုခဲ့သောကြောင့် ပြီးခဲ့သည့်နှစ်များအတွင်းတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သည်ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းခြင်း အတွက်အဓိကကျသောအခြေခံအချက်ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ရက်ပေါင်း ၂၀ အတွင်းအပြီးရေးခဲ့သော ၁၉၄၅ အခြေခံဥပဒေသည် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ ကိုယ်ပိုင်သွင်ပြင်လက္ခဏာနှင့် လွတ်လပ်မှုကို အခိုင်အမာပြဆိုရန်အတွက်လွတ်လပ်ရေးရရှိရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သောခေါင်းဆောင်များမှ ယာယီအရေး ပေါ်အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်းအဖြစ် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် ရေရှည်ဒီမိုကရေစီနည်း ကျအုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကိုတည်ထောင်ရန်ရည်ရွယ်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ခဲ့ပေ။ ၎င်းတွင်ပါဝင်နေသောအချက်များ သည်အာဏာပိုင်အစိုးရများအား ၎င်းတို့၏အာဏာကိုဆက်လက်ဆုပ်ကိုင်ထားနိုင်ရန်အတွက်အသုံးပြုနိုင်သည့် အချက်များပါဝင်နေပါသည်။⁵

မည်သို့ပင် ဖြစ်စေကာမူ အင်ဒိုနီးရှားအများစုမှာ ၎င်းသည်နိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့်ကိုယ်ပိုင်သွင်ပြင်လက္ခဏာကို ကိုယ်စားပြု နေသော လေးစားထိုက်သည့် စာရွက်စာတမ်းဖြစ်နေသောကြောင့် ၎င်း ၁၉၄၅ အခြေခံဥပဒေအား ဆက်လက်၍ ထောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းအခင်းအကျင်းသည် ၁၉၉၉နှင့် ၂၀၀၂ အကြားတွင် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ဖြစ်စဉ်ကို လူအများ တဖြည်းဖြည်းသိမြင်လာသည့်တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းဖြစ်ကြောင်းကို ရှင်းလင်းပြောဆိုရန် အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။

အခြေခံဥပဒေအားပြင်ဆင်ရေးဆွဲရန်လိုအပ်သည်ဆိုသည်ကို ၁၉၉၈၊ မေလတွင် သမ္မတဆူဟာတို အာဏာရှင်အစိုးရ ပြုတ်ကျပြီးနောက်တွင် ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။အသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင်ပါဝင်သော ကနဦး ခြေလှမ်းများမှာ ၁) ဖိနှိပ်ချုပ်ခြယ်သည့် ဥပဒေ ၅ ခုအားဖျက်သိမ်းခြင်း၊ ၂) နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအားလွှတ်ခြင်း၊ ၃) သတင်းမီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို အားကောင်းစေခြင်း၊ ၄) အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေးပါတီများမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့်ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်များ၏ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့်ပတ်သက်သည့် ဥပဒေသစ်များပြဋ္ဌာန်းခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ ကြားဖြတ်သမ္မတ ဗချာရူဒင်ဟပ်ဘီဘေး (Bacharuddin Habibie) ၏တောင်းဆိုချက်အရ "အဖွဲ့ ၇" ဟုခေါ်သည့် ပါမောက္ခအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် ၁၉၉၈၊ နိုဝင်ဘာတွင်⁶ ပါလီမန်၌အတည်မပြုမီ တံခါးပိတ်ဖြစ်စဉ်များမှတဆင့် ၎င်းကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေအသစ်များ

⁵ See D. Indrayana, "Indonesian Constitutional Reform 1999-2002. An Evaluation of Constitution Making in Transition", Kompas Book Publishing, Jakarta, December 2008. <http://www.kas.de/wf/doc/kas_19023-1522-1-30.pdf?110815045937> (25 September 2016).
⁶ See C. Crow, "Democratic Transition in Habibie's Indonesia: How a Group of Academics

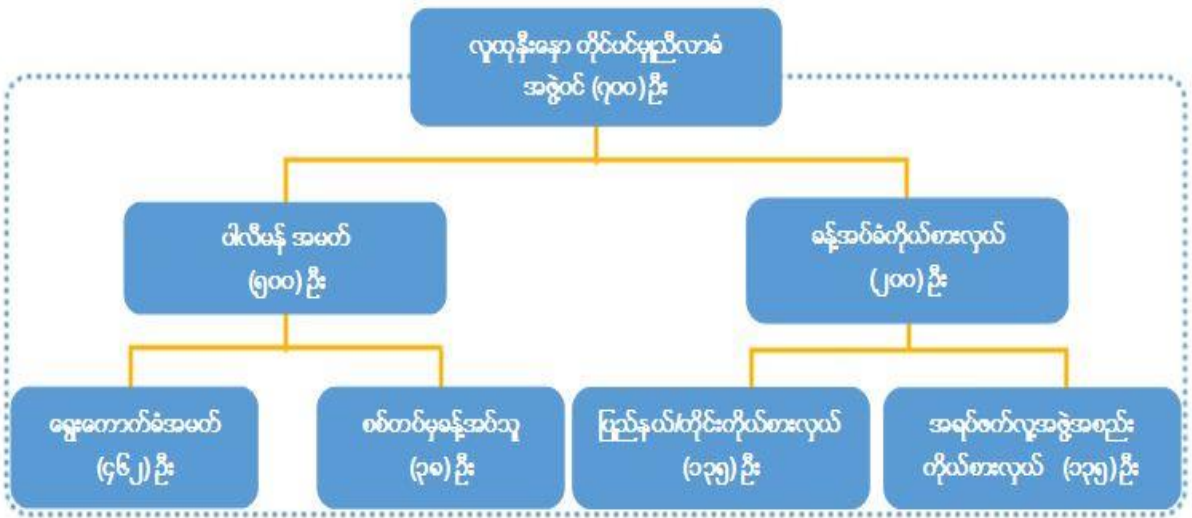
Remade Indonesian Politics," John Hopkins University School of Advanced International Studies, 22, December 2014. <https://workingwiththegrain.files.wordpress.com/2015/01/crow_democratic-transition.pdf> (6 July 2016)

ကိုမူကြမ်းရေးဆွဲခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းကနဦးခြေလှမ်းများသည် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို အာမခံပေးရန်နှင့် အနာဂတ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများဆက်လက်ဖြစ်ပွားနိုင်ရန်အတွက် အပြုသဘောဆောင်သည့် အခြေအတင်ဆွေးနွေးပွဲများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် လွတ်လပ်၍ပွင့်လင်းသောပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်စေရန်အတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ကိုယ်စားပြုဖော်ပြနေကြပါသည်။

အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် ၁၉၉၉၊ ဧပြီလတွင် ကျင်းပသော အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက် အသွင်ကူးပြောင်းရေး ဖြစ်စဉ်များအတွက် ပထမဦးစားပေးအဖြစ်ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပါသည်။ ၁၉၄၅ အခြေခံဥပဒေ၏ အရေးကြီးသော သွင်ပြင်လက္ခဏာသည် ဆက်လက်တည်ရှိနေသည့် အတွက် အင်ဒိုနီးရှားလွှတ်တော်ရှိ အမြင်မတူသည့် ရိုက်ကွဲနေသော အဖွဲ့များသည် အခြေခံဥပဒေတစ်ခု

ပြုလုပ်နိုင်သည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြပါသည်။ တိုးတက်မှုရှိသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်တစ်ခုမှာ (ပြင်ဆင်ချက်အတွဲလိုက်) ဖွဲ့စည်းပုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် နည်းလမ်းအပေါ်တွင် သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပြင်ဆင်ရေးဖြစ်စဉ်ပြီးဆုံးရန်အတွက် ချမှတ်ထားသော ဦးတည်ချက်သို့ မဟုတ်တိကျသော အချိန်ကန့်သတ်ချက်ဘောင်တစ်ခုကို သတ်မှတ်ထားခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

၁၉၄၅ အခြေခံဥပဒေ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် တာဝန်ယူထားသည့် အဖွဲ့သည် လူထုနီးနှော တိုင်ပင်မှုညီလာခံ (People's Consultative Assembly - PCA) ဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့ဝင်စုစုပေါင်း (၇၀၀) ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော လူထုနီးနှော တိုင်ပင်မှုညီလာခံတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၅၀၀) ဦး၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များက ခန့်အပ်သည့် ပြည်နယ်ကိုယ်စားလှယ် (၁၃၅) ဦးနှင့် သမ္မတမှ ခန့်



လုံးအသစ်ရေးဆွဲခြင်း ထက်ပါဝင်သည့် အချက်များကိုသာ ပြင်ဆင်ရန်နှင့် တစ်ပြည်ထောင်စနစ်နှင့် သမ္မတစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်မှုကို ချမှတ်ထားသည့် နိဒါန်းကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန် ကန့်ကွက်သူမရှိသဘောတူညီခဲ့ကြပါသည်။ နိုင်ငံရေးတွင် စစ်တပ်မှ ဆက်လက်ပါဝင်နေသည့် အတွက် လွှတ်တော်ရှိ အမြင်မတူသည့် အဖွဲ့များသည် စစ်တပ်အား နေရာချထားပေးနိုင်သည့် တံခါးပိတ်၍ တဖြည်းဖြည်းချင်း စေ့စပ်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲများ

အပ်သည့် အရပ်ဘက်လူ့ အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ် (၆၅) ဦး တို့ပါဝင်ပါသည်။

လူထုနီးနှော တိုင်ပင်မှုညီလာခံ (PCA) သည် ၁၉၉၉ အောက်တိုဘာလတွင် (၁၂) ရက်တာအတွင်း ပထမဆုံး အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ချက်ကို ညှိနှိုင်းအကြမ်းရေးဆွဲ၍ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

ပထမပြင်ဆင်ချက်သည် အာဏာရှင်စနစ်ကို

နောက်ကြောင်းပြန်စေနိုင်သည့်အချက်များကိုဖယ်ရှားရန်အတွက်အထူး သဖြင့်သမ္မတ၏အာဏာကိုကန့်သတ် ၍ ပါလီမန်ကိုအာဏာပိုပေးထားပါသည်။ လူထုနှီးနှောတိုင်ပင်မှုညီလာခံမှ အဖွဲ့ဝင် ၂၅ ဦးပါသည့် ကော်မတီတစ်ခုသည်အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ချက်အဆိုပြုလွှာကိုပြင်ဆင်အ ကြမ်းရေးဆွဲရန်အတွက်တာဝန်ပေးခံခဲ့ရ ပါသည်။ (၄) ရက်ဖြင့်မူကြမ်းရေးဆွဲပြီးနောက် ၎င်းမူကြမ်းအားလူ ထုနှီးနှောတိုင်ပင်မှုညီလာခံမှအဖွဲ့ဝင် (၁၇၁) ဦးပါဝင် သော ကော်မရှင်မှ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ထို့နောက်အားလုံးပါဝင်သည့် မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေးမှ ၎င်းအား ဆက်လက်ဆွေးနွေး၍အတည်ပြုခဲ့ကြပါသည်။ အဝန်းအဝိုင်းနှင့် ပြည်သူလူထုပါဝင်မှုအကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိခဲ့သော်လည်း ပထမဆုံး သောအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ချက်သည် အရေးကြီးသော တရားဝင်မှတ်တမ်းဝင်သည့်အောင် မြင်မှု တစ်ခုဖြစ်ခဲ့ ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်နှင့် ဥပဒေပြုရေးမဏ္ဍိုင်အကြားရှိ အာဏာထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာအပြောင်း အလဲသည် ၁၉၄၅ အခြေခံဥပဒေကိုပြောင်းလဲနိုင်ရုံမျှမက အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်စဉ်အတွက်အလားအလာရှိသော အခြေခံအုတ်မြစ်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်းကို ပြဆိုနေပါသည်။

ပထမဆုံးသောပြင်ဆင်ချက်ကို အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းလိုက်ခြင်းဖြင့် လူထုနှီးနှောတိုင်ပင်မှုညီလာခံမှ ပန်နီတီအာ အဒ်ဟော့စ်တစ် (Panitia Ad Hoc I (PAH-I))ဆိုသည့်အထူးကိစ္စအတွက်ဖွဲ့စည်းထားသော ပန်နီတီအာကို ဖွဲ့စည်း ခဲ့သည်။ ၎င်းသည် လူထုနှီးနှောတိုင်ပင်မှုညီ လာခံမှကော်မတီတစ်ခုဖြစ်ကာ အထူးသဖြင့် အခြေခံဥပဒေကိုထပ်မံ၍သုံးသပ်ရန်အတွက်တာဝန်ပေး အပ်ခံထားရသည့်ကော်မတီတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းပန်နီတီအာသည် ၁၉၄၅ အခြေခံဥပဒေ၏ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်တိုင်းကိုလေ့လာဆန်းစစ်ကာအခန်း (၁၆) ခန်း ကိုပြင်ဆင်ရန်အဆို ပြုချက်နှင့်အတူ ဒုတိယ ပြင်ဆင်ချက်မူကြမ်းကို လူထုနှီးနှောတိုင်ပင်မှုညီလာခံသို့ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊

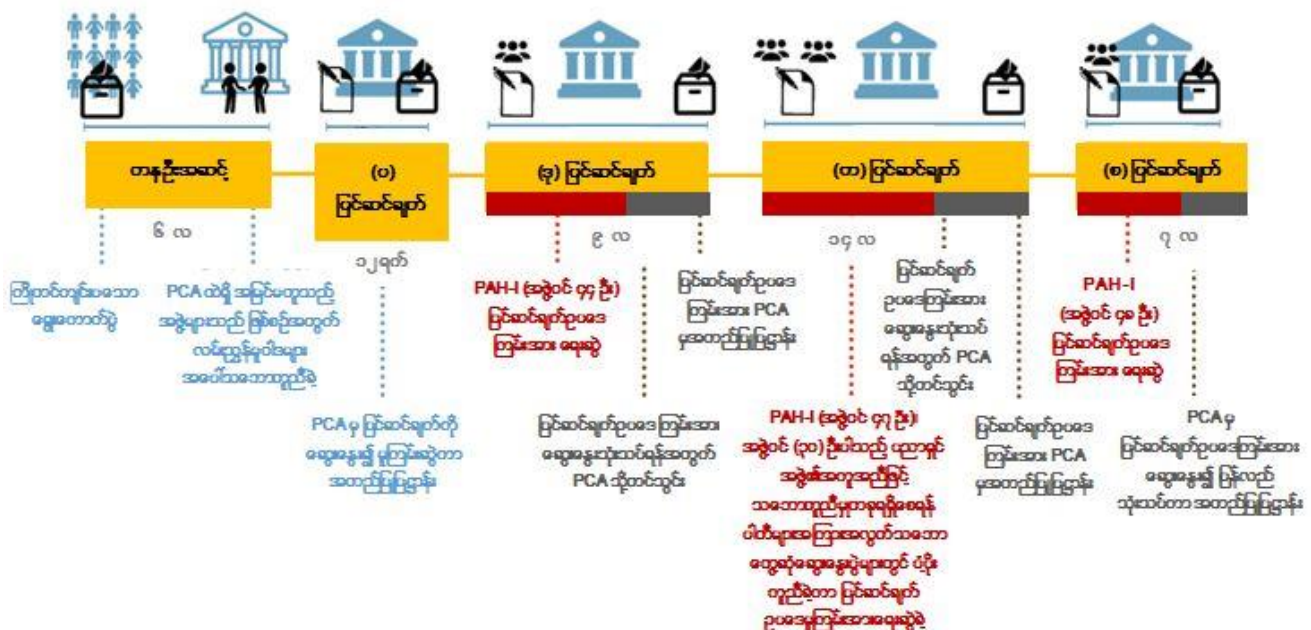
ဩဂုတ်လတွင်တင်သွင်းခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ၎င်းပြင်ဆင်ချက်မူ ကြမ်းအားမျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေးတွင် ဆွေးနွေးသောအခါလူထုနှီးနှောတိုင်ပင်မှုညီလာခံအဖွဲ့ဝင် များသည် အခန်း ၇ ခန်းကိုသာပြင်ဆင်ရန် ဘုံသဘောတူညီမှုရရှိခဲ့ပါသည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်တင်းမာသည့် အခြေအနေများကိုရှောင်နိုင်ရန်နှင့် သဘောတူထားသည့်ပြောင်းလဲမှုများကို စိတ်ချရစေရန်အတွက် လူထုနှီးနှောတိုင်ပင်မှုညီလာခံ (PCA) သည် အငြင်းပွားဖွယ်ရာဖြစ်နေသော သဘောတူညီချက်များ ကိုနောက်မှဆွေးနွေးရန်ချန်ထား၍ အဖွဲ့ဝင်များ ကသဘောတူထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုချက်ချင်း အတည်ပြုရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ ဒုတိယပြင်ဆင်ချက်သည် လွှတ်တော်အား လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာပိုပေး၍အင်ဒိုနီးရှားတွင်ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကိုထပ်မံလျော့ချနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အသိသာအထင်ရှားဆုံးမှာ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုတွင်အရေးပါဆုံးခြေလှမ်းကိုချမှတ်နိုင်သောစစ်မှန်သည့် နိုင်ငံသားတို့၏အခြေခံရပိုင်ခွင့်များကို ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် PAH-I သည် PCA မှ ဒုတိယပြင်ဆင်ချက်တွင်အတည်မပြုပြဋ္ဌာန်း ခဲ့ခြင်းမရှိသည့် အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်သောအဆိုပြုထားသည့် ပြောင်းလဲမှုများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအား စက်တင်ဘာ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်နှင့် အောက်တိုဘာ၊ ၂၀၀၁ အတွင်းဆွေးနွေးခဲ့၍ ဖြေရှင်းရန်အခြားနည်း လမ်းများကိုကူညီပြီးရှာဖွေနိုင်ရန်အတွက်ကျွမ်းကျင်ပညာ ရှင်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့၏နည်းပညာအထောက်အပံ့ကိုရယူခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတတိယအကြိမ်မြောက်အခြေခံ ဥပဒေပြင်ဆင်သည့်ဖြစ်စဉ်အတွင်း PAH-I ဥက္ကဋ္ဌ ဂျက်ကော့ဘ် တူဗိုင်း (Jakob Tobing)သည် ပါတီအချင်းချင်း ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် PAH-I ၏အကြီး တန်းအဖွဲ့ဝင်များအကြားညှိနှိုင်း

ဆွေးနွေးခြင်းများ ကို ပံ့ပိုးကူညီရာ၌ဆုံးဖြတ်ချက်ချ သည့်အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ PCAအဖွဲ့ဝင်များ သည်ကိစ္စရပ် ၂ ခုမှလွဲ၍ အားလုံးကိုသဘောတူညီခဲ့ကြ ပါသည်။၎င်းကိစ္စရပ် ၂ခုကိုလည်းယခင်ပြင်ဆင်သည့်အ ကြိမ်ကကဲ့သို့နောက်မှထပ်မံ၍ဆွေးနွေးရန်ရွှေ့ဆိုင်းခဲ့ပါ သည်။ တတိယအကြိမ်မြောက်ပြင်ဆင်ခြင်းသည် ၁) ထိန်းညှိထားသော အစိုးရစနစ်၊ ၂) အထက်လွှတ်တော် အောက် လွှတ်တော် (၂) ရပ်ရှိသောလွှတ်တော်၊ ၃) လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးကိုအာမခံပေးမှု၊ ၄)

စတုတ္ထအကြိမ်မြောက်မ ကြာသေးခင်ကပြု လုပ်ခဲ့သည့်ပြင်ဆင်ချက်တွင် တတိယအကြိမ်မြောက် ပြင်ဆင်ချက် ၌ မဖြေရှင်းရသေးဘဲ ကျန်နေသည့် ကိစ္စရပ် ၂ ခုဖြစ်သော ၁) ဒုတိယ အကြိမ် မြောက်ကျင်းပမည့်သမ္မတရွေးကောက်ပွဲအတွက်ပုံစံ များ ၂) လွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းပုံများကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် တဖြည်း ဖြည်း



ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ခုံရုံးထိုမှတစ်ဆင့်အသစ်ဖြစ် သောနိုင်ငံ ရေး ဆိုင်ရာ ဖွဲ့ စည်း ပုံ အခြေခံဥ ပဒေဖြစ်စဉ်အတွက်ခိုင်အနေဖြင့်ဆုံးဖြတ်ပေးမည့်အရာ ကိုတည်ထောင်နိုင်ခြင်းများကို အောင်မြင်စွာလုပ် ဆောင်နိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ခြုံငုံပြောရလျှင် တတိယ အကြိမ် မြောက်ပြင်ဆင်ချက်သည် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးစနစ်တွင်အရေး ပါသောအပြန်အလှန်ထိန်း ကျောင်းခြင်း (Checks and Balances) ကိုပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ၁၉၄၅ အခြေခံဥပဒေ၏ ဒီမိုကရေစီသွင် ပြင်လက္ခဏာများကိုပိုမို အားကောင်း စေခဲ့ပါသည်။

နီးကပ်လာသည်နှင့်အမျှ (၂၀၀၄ခုနှစ်အ တွက်ကျင်းပ ရန်အချိန်ဇယားဆွဲထား) ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်ဆိုင်သောမူဘောင်တစ်ခုကို ရေးဆွဲရန်မှာ မဖြစ်မနေအရေးကြီးနေပါသည်။⁷ ပါတီထိပ်တန်း ခေါင်းဆောင်များအကြားမကြာ ခဏဆွေးနွေးသောအလွတ်သဘောအစည်းအဝေး များပြီးနောက် PCA သည် ၎င်း ကိစ္စရပ် (၂) ခုအပေါ် ဘုံသဘောတူညီမှုရရှိခဲ့ပြီးနောက်အကျိုးဆက်အားဖြင့် စတုတ္ထအကြိမ်မြောက်ပြင်ဆင်ချက်ကိုအတည်ပြုပြဋ္ဌာ န်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။

⁷ See D. Indrayana, "Indonesian Constitutional Reform 1999-2002. An Evaluation of Constitution Making in Transition", Kompas 8

Book Publishing, Jakarta, December 2008. <http://www.kas.de/wf/doc/kas_19023-1522-1-30.pdf?110815045937> (25 September

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ရေး သည်တဖြည်းဖြည်းချင်း ဖြစ်ပေါ်လာကာ၎င်း သည်ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ထား ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ မြင်သာမှုမရှိ သည့်ဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ PCA ထဲရှိ ကိုယ်စားပြုထားသောအမြင်မတူကိုးကွဲနေသည့် အုပ်စုများသည်ပြင်ပမှ ပါဝင်ပတ်သက်သူများမှ၎င်း တို့၏ကြိုက်နှစ်သက်မှုများကိုပြောဆိုရန် အတွက် တားဆီးထားသောအခြေအနေများနှင့်အတူဖြစ်စဉ်ကိုပုံ ဖော်မည့် ဆုံးဖြတ်ချက်တော်တော်များများကို ချမှတ်ခဲ့ ပါသည်။ ဒုတိယနှင့် တတိယအကြိမ်ပြင်ဆင်မှုများတွင် ပြည်သူလူထုကိုပါဝင်နိုင်စေရန် PCA မှကြိုးစားမှုအနည်း ငယ်ရှိ ခဲ့သော်လည်း အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးသည် ခေါင်းကြီးပိုင်းသာလျှင်ပါဝင်သောနိုင်ငံ ရေးဖြစ်စဉ်တ ခုအနေဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ PCA သည် ပြည်သူလူထုနှင့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပွဲအချို့ကျင်းပခဲ့သော် လည်း ၎င်းတို့၏ ပြည်သူ ထံရောက်ရှိစေရန် အားထုတ်မှုသည်မြို့ပြဧရိယာ များတွင်ပင်များ သောအားဖြင့်ဆောင်ရွက်ကာ အလွန်ပင်အကန့် အသတ်ဖြင့်ရှိပြီး ဆွေးနွေးပွဲများတွင် လည်း ဒေသန္တရအစိုးရအရာရှိများနှင့် ရပ်ရွာခေါင်း ဆောင်များကသာလျှင် လွှမ်းမိုးထားပါသည်။ အရေးကြီးသည်မှာ ဖြစ်စဉ်သည် ရှင်းလင်းသော လမ်းပြခြေပုံမရှိခြင်း ၏ရလဒ်များအား ခံစားရရှိ၎င်း သည်အ မိ က အချက်များ တွင်ပြည်သူလူထုလိုက်ပါ လာ၍ ပါဝင် နိုင်စေ ရန်အတွက်အ ခက်အ ခဲ များ ဖြစ် ပေါ်စေပါ သည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်သည်ပြည်သူ အများပါဝင်မှုမရှိသော်လည်း အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသည် ၁၉၄၅ အခြေခံ ဥပဒေကို ဒီမိုကရေစီနည်းကျသည့် အနေအထားသို့ရောက်စေရန်(၄)နှစ်အ တွင်းအောင် မြင်စွာ အသွင်ပြောင်း နိုင်ခဲ့ ပါသည်။ လေးကြိမ်ဆက်တိုက်ပြင်ဆင်မှုမှ တဆင့်ပြုပြင် ပြောင်း လဲ ရေး သည် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်အတွက်ဥပဒေ သစ်များကို ချမှတ် နိုင်ခဲ့ကာ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ အင်စတီကျူးရှင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့်သွင်ပြင်အနေ

အထားကို သိသာ ထင်ရှားစွာ ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။ စစ်တပ်၏ နိုင်ငံရေးတွင်ကာလရှည်ပါဝင်မှုနှင့်အတူ ဤတဆင့်ပြီး တဆင့်ချဉ်းကပ်မှုသည်လက် တွေ ကျသောနည်း လမ်းတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်ဆိုသည်ကိုဖော် ပြနေပါသည်။ အဓိကပါဝင်ကြသူများ(ရေးရိုးစွဲ ပါတီများ၊ ဒီမိုကရေစီလိုလားသောပါတီများနှင့် စစ်တပ်)ကြား တဦးနှင့်တဦး အပြန်အလှန်ယုံကြည်မှုကိုတဖြည်း ဖြည်းချင်းတည်ဆောက်စေခြင်းဖြင့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်သည် စစ်တပ်၏နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်မှ ငြိမ်းချမ်း စွာဆုတ်ခွာခြင်း ကိုအထောက်အကူဖြစ်စေခဲ့သည်။ ဤဖြစ်စဉ်၏ပထမခြေလှမ်းသည် လွှတ်တော်တွင် စစ်တပ်မှတိုက်ရိုက်ခန့်ထားသူများ အရေအတွက် ၅၅ ဦးမှ ၃၈ ဦးအထိ လျော့ချခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယအကြိမ်အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ချက်၏ အစိတ် အပိုင်းအဖြစ် ၂၀၀၉ မှစတင်၍ လွှတ်တော်သည် ရွေး ကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များနှင့် သာလျှင်ဖွဲ့စည်းသွား မည်ဟု သဘောတူညီမှုဖြစ်ပါသည်။ နောက်ဆုံး၌ စတုတ္ထအကြိမ်မြောက်ပြင်ဆင်ခြင်း (၎င်းအား ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းခဲ့) နှင့်ပတ်သက်၍ အခြေအတင်ဆွေးနွေးနေစဉ်အတွင်း စစ်တပ်သည် ၂၀၀၄ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ တွင်နိုင်ငံရေးနှင့်ကိုယ်စား ပြုအင်စတီ ကျူးရှင်း များ အားလုံး မှ အပြည့်အဝ ဆုတ်ခွာပေးမည်ဟုကြေညာလိုက်ပါသည်။

၁.၃ စစ်အုပ်ချုပ် ရေး မှ အသွင်ကူး ပြောင်း မှု (တောင်ကိုရီးယား) ။ ။ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အ စည်းမှ ဦး ဆောင်သော၊ နိုင်ငံ ရေးထိပ်ပိုင်ခေါင်း ဆောင်များ ညှိနှိုင်းသော၊ စစ်တပ်မှထိန်းချုပ်သော ဖြစ်စဉ်

၁၉၄၈တွင်တောင်ကိုရီးယားလွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက် စစ်တပ်ဦးဆောင်သည့်အစိုးရများသည် တိုင်းပြည်ကို ၁၉၈၀ ပြည့် နှစ်များ နှောင်းပိုင်းအထိ အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ နိုင်ငံရေးတွင် စစ်တပ်ကတစ် လျှောက်လုံးအုပ်စိုးနေ စဉ်တွင်ဒီမိုကရေစီတောင်းဆို သည့် လူသိများသောဆူပူမှုအနည်းငယ်ခန့်သာလျှင် ကြားဖြတ်ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ ၎င်းဆူပူမှုများအားလုံး

သည် ဖိနှိပ်ခံ ခဲ့ရပါသည်။ မြောက်ကိုရီးယားနှင့် ကာလရှည်ဖြစ်ပွားနေသော စစ်ရေးတင်းမာမှုများကို အကြောင်းပြု၍ဆိုလျှင်မြို့ရိုး ဆက်ခံကြသောစစ်အစိုးရများသည်လူ့အခွင့်အရေးနှင့်နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများအပေါ် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခြင်းများကိုစဉ်ဆက်မပြတ်ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် စစ်ပွဲခြိမ်းခြောက်မှုများကိုအသုံးပြုခဲ့ကြပါသည်။

၁၉၄၈ခုနှစ်က တည်းက အရေးကြီးသော ပြင်ဆင်ချက်ဇုန်နှင့်အ တူအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာမတည်ငြိမ်မှုသည်စစ်တပ်အုပ်ချုပ်သောတောင်ကိုရီးယားတွင် ဆက်လက်တည်ရှိနေပါသည်။ စစ်အစိုးရပြောင်းလဲသွားတိုင်း စစ်တပ် ခေါင်းဆောင်မှုအသစ်ကို ပိုမိုအားကောင်းစေရန်နှင့် ခေါင်းဆောင်အသစ်များ၏ အာဏာကိုပိုမိုခိုင်မာ စေ ရန်အ တွက် အခြေခံဥပဒေကို ပြန်လည်သုံးသပ်မှုများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ သမ္မတများသည် အရေးပေါ် အာဏာများနှင့် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးဥပဒေများကို သို့သော်ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်သည့် ဥပဒေများမှတစ်ဆင့်၎င်းတို့၏နေရာကိုပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။

၁၉၈၀ပြည့်နှစ်များ အလယ်တွင်များပြားလှသော အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကိစ္စများသည် ချန်ဒူးဟွမ် (Chun Doo-Hwan) အစိုးရကိုအားနည်းစေပါသည်။ အစိုးရအဖွဲ့အားနည်း သွားစဉ်တွင်တိုင်းပြည်၏စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် အတူကြီးထွားလာသော အလယ်အလတ်တန်း စား လူတန်းစား များသည် ချန် (Chun) ကို မနှစ်မြို့စပြုလာပါသည်။ သို့သော် လည်း "ဇွန်ဒီမိုကရေစီအရေးလူထုအုံကြွမှု" ဟုလူသိများသည့် လူထုတစ်ရပ်လုံးဆန္ဒပြမှုသည် ၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် လူငယ် နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦးစက်ညှဉ်းပန်း၍အသတ်ခံရခြင်းမှစတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံသမိုင်း၏ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုများနှင့်အလုပ်သမား သမဂ္ဂများသည်အလယ်အ

လတ်လူတန်းစားနှင့်အတိုက်အခံပီတီများ၏ထောက်ခံမှုကိုရရှိခဲ့ပါသည်။အင်အားစုများ စုပေါင်း၍လမ်းမများပေါ်ထွက်ကာ စစ်အာဏာရှင် စနစ်ကိုဆန့်ကျင်၍ ဆန္ဒပြခဲ့ကြပါသည်။

ဆန္ဒပြမှုများ သည်စစ်အစိုးရကိုအာဏာမှ ဖယ်ရှားရန်နှင့် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ကာသမ္မတအသစ်ကိုတိုက်ရိုက်ရွေးချယ်ခြင်းမှတစ်ဆင့်ဒီမိုကရေစီအစိုးရသစ်တစ်ရပ်ကိုတည်ထောင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ လူထုအုံကြွမှု၏လွှမ်းမိုးမှုများကြောင့် သမ္မတချန် (Chun) နှင့် ၎င်း၏အတိုင်ပင်ခံ ရိုတဲပူး (Roh-Tae-Woo) တို့သည် အလျော့ပေးအညံ့ခံခဲ့ကြပါသည်။ ဇွန်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ချန်အစိုးရအဖွဲ့သည် နိုင်ငံရေး အကျဉ်း သားများ အား လွှတ် ပေး ရေး၊ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို မြှင့်တင်ပေးရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာများကို ပြုပြင်ပြောင်း လဲပေးရေး၊ နိုင်ငံရေးပါတီ များမှတ်ပုံတင်ခြင်းကိုဖြေလျှော့ပေး ရေးနှင့် အခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရန် ကတိကဝတ်များ ပါသည်။ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးကြေညာစာ တမ်း"ကိုလက်ခံခဲ့ပါသည်။ ချန်အစိုးရအဖွဲ့အလျှော့ ပေးခဲ့ခြင်း ၏နောက်ကွယ်က အကြောင်းရင်းများသည် ဆန္ဒပြပွဲများ အားကောင်းလာမှုကြောင့်အပြင်တခြား အကြောင်းအရင်းများ လည်းရှိနိုင်သည်ဟု အငြင်းပွား ဖွယ်ရာများအဖြစ်ရှိနေခဲ့ပါသည်။ စစ်အစိုးရသည်ပူး ပေါင်း ဆောင်ရွက်ရန် ရွေးချယ်ခဲ့ သည်မှာ ၁၉၈၈ ဆိုးလ်အိုလံပစ်ပွဲမှ ယူလာနိုင်သည့်အာရုံစူးစိုက်မှုများ ကြောင့်နှင့်အမေရိကန်မှ ဖိအားများကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။ဟုမကြာခင်အငြင်းပွားကြပါသည်။သို့သော် လည်း ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်တွင်ပူး ပေါင်းပါဝင်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်သည်တောင်ကိုရီးယား ၏အနာဂတ်အစိုးရ^၉ တွင်အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုပါဝင်

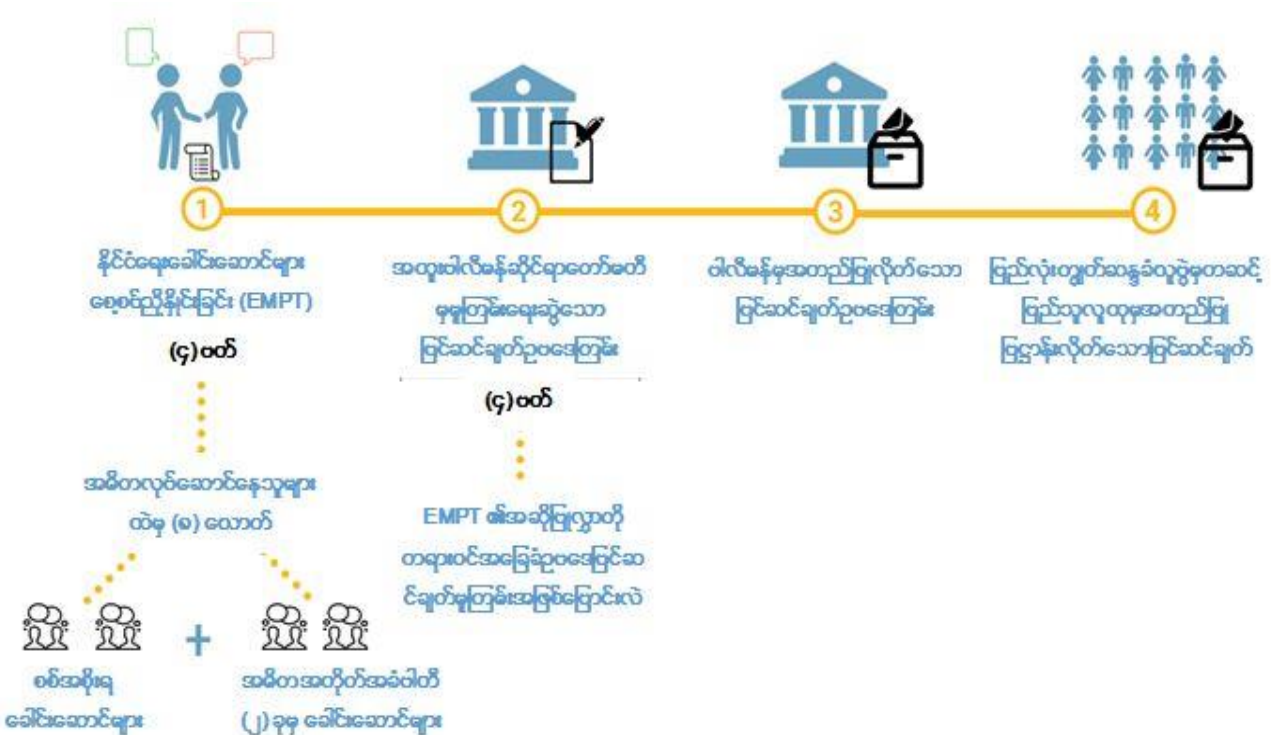
⁸ See J. Hae Gu, K. Ho Ki, "Development of Democratization Movement in South Korea", Stanford: FSI working paper, 1993. <http://fsi.stanford.edu/publications/development_of_democratization_movement_in_south_korea> (26 September 2016). See also A.D. Adesnik, Sunhyuk Kim, "If at First You Don't Succeed: The Puzzle of South Korea's Democratic Transition", CDDRL Working Paper number 83, July 2008.

s/No_83_AdesKimSouthKorea.pdf> (26 September 2016).

⁹ See A.D. Adesnik, Sunhyuk Kim, "If at First You Don't Succeed: The Puzzle of South Korea's Democratic Transition", CDDRL Working Paper number 83, July 2008. <https://cddrl.fsi.stanford.edu/sites/default/files/No_83_AdesKimSouthKorea.pdf> (26 September 2016).

နိုင်မည်ဟုမျှော်လင့်သောစစ်တပ်ခေါင်းဆောင်အသိုင်းအဝိုင်းမှတစ်ဆင့် စီမံကိန်းများကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ခြေရှိပါသည်။ စစ်တပ်ခေါင်းဆောင်အသိုင်းအဝိုင်းမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ခုခံတွန်းလှန်နေခြင်းထက် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွင်ပါဝင်ရန်ပို၍ စိတ်ဝင်စားခဲ့ကြပါသည်။

ဒုတိယအဆင့်တွင် အမျိုးသားညီလာခံ၌ အခြေခံဥပဒေပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း ဆိုင်ရာ အထူးကော်မတီ ဖွဲ့စည်း ခြင်း ပါဝင်ပါသည်။၎င်းကော်မတီ၏တရားဝင်ရည်ရွယ်ချက်မှာ EMPT မှသဘောတူညီထားသည့် အဆိုပြုလွှာအပေါ် အတိုက်အခံပါတီငယ်များမှအချက်အလက်များ ဖြည့်သွင်း ပေးနိုင်ရန် ဖြစ်ပါ သည်။ သို့သော်လည်း ဤလုပ်ငန်းစဉ်အတွက်ရရှိသည့်



တောင်ကိုရီးယား တွင်အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်သည် ၄ လကျော် လာကြာမြင့်ကာမတူညီသောအဆင့်၄ဆင့်ဖြင့်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ဖြစ်စဉ်၏ပထမခြေလှမ်းမှာ “ရှစ်ဦးပါနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများ” (Eight Member Political Talks _ EMPT) ဟုခေါ်သည့်ဆွေးနွေးပွဲများဖြစ်ပါသည်။ဆွေးနွေးပွဲများတွင် စစ်အစိုးရဘက်မှ ခေါင်းဆောင် များနှင့် အဓိကအတိုက်အခံပါတီ ၂ခုတို့ (နောင်တွင်ညွန့်ပေါင်းအဖြစ် ဆက်လက်အလုပ်လုပ်) သည်အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရန်အတွက်အဆိုပြုလွှာတစ်ခုကိုစေ့စပ်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်း EMPT သည်လေးပတ်ကြာ တံခါးပိတ်ဆွေးနွေးပွဲများကိုပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာသို့သော သီးခြားကိစ္စရပ် များတွင် EMPT သည် မူ ရင်းကနဦးအစကနေပြန်၍ မဆွေးနွေးပေ။ ယင်းအစား ၁၉၆၁ ခုနှစ်စစ်အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် ဘယ်တုန်းကမှအသက်မဝင်ခဲ့သော ၁၉၆၀ အခြေခံဥပဒေမှတစ်ဆင့်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

အချိန်မှာ အကန့်အသတ်ဖြင့် သာ ရှိ သောကြောင့် ပါတီငယ်များအနေဖြင့် အခြေခံပြောင်းလဲမှုများကိုပြုလုပ်ရန်အတွက်စစ်မှန်သည့် အခွင့်အလမ်းများလုံလုံလောက်လောက်မရရှိခဲ့ပေ။လက်တွေ့တွင်မူ ၎င်းကော်မတီ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာEMPTမှသဘောတူညီထားသည့်အဆိုပြုလွှာအပေါ် အခြေခံ၍တရားဝင်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကြမ်းကို ရေးဆွဲရန်ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၈၇၊ နိုဝင်ဘာ၊ ၂၅ ရက်နေ့ (အဆင့် ၄) ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲမှတစ်ဆင့် ပြည်သူ့လူထုက အတည်ပြုမီ စက်တင်ဘာ ၈ ရက် (အဆင့် ၃)အမျိုးသားညီလာခံ၏ မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေးပွဲ၌ ဥပဒေကြမ်းကိုသဘောတူ လက်ခံခဲ့ပါသည်။တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံတွင်အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်သည်တရားလုံးကိုအသစ်ပြန်ဆွဲသည်ထက်နဂိုရှိနှင့်ပြီးသားအခြေခံဥပဒေကိုမွမ်းမံ ပြင်ဆင်ခဲ့ ကာ ၁၉၈၇ ပြင်ဆင်ရေးဖြစ်စဉ် သည်သိသာထင်ရှား သည့်ဒီမိုကရေစီနည်းကျ တိုးတက်မှုကိုရရှိခဲ့ပါသည်။

ပြောင်းလဲမှုသည် သမ္မတ၏ အာဏာကို လျော့ချကာ ၅ နှစ် သက်တမ်း သာထားရှိသက်တမ်းမှာတ ကြိမ်သာလျှင်ဖြစ်ပါသည်။ နောက်တိုးပြောင်းလဲမှု များတွင်(၁) သမ္မတ ကိုစွပ်စွဲပြစ်တင်၍ဖြုတ်ချပိုင်ခွင့် အပါအဝင်ပါလီမန်၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကိုတိုးမြှင့်ထား မှု၊ ၂) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာတရားဝင်အသိအ မှတ်ပြုမှု၊ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် မျှ တသောတရားစီရင်ရေးများကဲ့သို့သောလူ့အခွင့်အရေး ကို အကာအကွယ်ပေးမှု၊ ၃) လွတ်လပ်သောဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေခုံရုံးကိုတည်ထောင်မှု တို့ပါဝင်ပါသည်။

ပြင်ဆင်ထား သောအခြေခံဥပဒေထဲတွင် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းစဉ်အတွင်းရရှိခဲ့သည့်ရလဒ်တခုအနေဖြင့် စစ်တပ် အတွက် အခန်းကဏ္ဍအသစ်တခုကိုလည်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ "တပ်မတော်သည်နိုင်ငံတော်လုံခြုံ ရေးအတွက် တာဝန် ရှိကာ အဓိမြေကိုကာကွယ်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏နိုင်ငံရေးအရ ဘက်မလိုက်မှုကိုထိန်းသိမ်းရ မည်။" ထိုနည်းတူစွာပင် အခြေခံ ဥပဒေပြုပြင်ပြောင်း လဲမှုသည် နောက်ကြောင်းပြန်လှည့်မှုဖြစ်နိုင်ချေကို လျော့ချရန်အတွက် အရေးပေါ် အခြေအနေ အာဏာ အသုံးပြုမှုကို ကန့်သတ်ထားပါသည်။ နောက်ထပ် ပြင်ဆင်မှုများ သည်ကိုရီးယားနိုင်ငံ တွင်ဒီမိုကရေစီ အလေ့အကျင့်များကိုဆက်လက်ကျင့်သုံးနိုင်စေရန်ဖြစ် သည်။အဓိက အတိုက်အခံပါတီ (၂) ခုအကြား ပြိုင်ဆိုင်မှုပြင်းထန်နေခြင်း ကို အ ခွင့်ကောင်းယူ၍ စစ်ဗိုလ် ချုပ်ဟောင်း နှင့် ချန် (Chun)၏အရိုက်အရာ ဆက်ခံသူ ရိုတဲဝူး (Roh Tae Woo), သည် ၁၉၈၇၊ ဒီဇင်ဘာ ၁၆ ရွေး ကောက်ပွဲ တွင်အနိုင်ရပြီး နောက်အခြေခံဥပဒေ အသစ်အောက်တွင်ပထမဆုံး သမ္မတဖြစ်လာပါသည်။ ရိုအစိုးရသည် (၁၉၈၇ - ၁၉၉၂) ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအနည်း ငယ်သာလုပ်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်၎င်းသည် အတိုက်အ ခံပါတီများနှင့်ညွှန်ပေါင်း အစိုးရဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ကာထိုမှ တဆင့်အခြေခံဥပဒေ အသစ်ကို လေးစားမှုပြုကာအ တိုက်အခံများကို နှိမ်နင်းရန်ထားရှိသည့်ယခင်အစိုးရ၏ အရေးပေါ် အာဏာ အ သုံး ပြု မှု ကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ ပါသည်။

အဓိပ္ပာယ်အပြည့် ဝဆုံးသောပြုပြင်ပြောင်း လဲမှုများကို ၁၉၉၀ ပြည့်အစောပိုင်းနှစ်များအထိပြု လုပ်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ ကမ်ယွန်းဆမ် အစိုးရ (Kim Young Sam) (၁၉၉၂ - ၁၉၉၇)သည်နိုင်ငံရေး တွင်စစ်တပ်ဆက်လက်ပါမှုကို လိုလားသည့် နိုင်ငံရေး ဇာတ်သွင်းထားသည့်စစ် ခေါင်းဆောင်များ

ပါဝင်သော ဩဇာ အာဏာ ကြီးမားသည့် ဟနဟိုး (Hanahoe) အဖွဲ့ အစည်းအားဖျက်သိမ်းပစ်ခဲ့ပါ သည်။ ၎င်း အပြင် ကင်ယွန်း ဆမ်အ စိုး ရ သည်သမ္မတဟောင်း ချန် နှင့် ရိုအား အကျင့် ပျက်လာဘ်စားမှု ၊ စစ်အစိုးရလက်ထက်ကဖြစ်ပေါ် ခဲ့သောလူ့အစုလိုက်အပြုံ လိုက်သတ် ဖြတ်မှုနှင့်သွေး ချောင်းစီးနှိမ်နင်း ခဲ့ သော ဖြစ်ရပ်များ တွင်ပါဝင်ခဲ့သော ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍအတွက်နိုင်ငံတော်သစ္စာ ဖောက်မှုဖြင့်တရားစွဲဆိုခဲ့ပါ သည်။

ကမ်ဒေးဂျန် (Kim Dae Jung) (၁၉၉၇ - ၂၀၀၂) နှင့် ရိုမူးဟွန် (Roh Moo Hyun) (၂၀၀၂ - ၂၀၀၇) သမ္မတ (၂) ဆက် လက်ထက်တွင် တောင်ကို ရီးယားသည်အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ထူ ထောင်မှုနိုင်ငံ ရေးပါတီများရန်ပုံငွေစည်းမျဉ်းစည်း ကမ်းအသစ်ပြည့်သူ့အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုများ၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှု များနှင့်နိုင်ငံအားဒီမို ကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအား ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေခုံရုံးသည် ၁၉၉၀ပြည့်နှစ်များ နှောင်းပိုင်းနှင့် ၂၀၀၀ပြည့်နှစ်များ အစောပိုင်းတွင်အရှိန်မြှင့် တင်ပြုလုပ်ခဲ့သောပြုပြင် ပြောင်းလဲ ရေး ဖြစ်စဉ်တွင်အရေး ပေါ်အာဏာကို တင်းတင်းကြပ်ကြပ်ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍စည်း မျဉ်းများကိုထုတ်ပြန်ခြင်းအားဖြင့်အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။

တောင်ကိုရီး ယားနိုင်ငံတွင်အခြေခံဥပဒေပြု ပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်သည်အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိ သောဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆီသို့အပေးအယူ လုပ်ဆွေးနွေးသောပုံစံဖြင့်သွားခဲ့ပါသည်။ လူ့အဖွဲ့အ စည်းသည်ဒီမို ကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမှတဆင့် အပြောင်းအလဲများကို တောင်းဆိုခဲ့ကာအဓိကအ တိုက်အခံပါတီ ၂ခုမှ ခေါင်းဆောင်များနှင့် စစ်တပ်သည် စေ့စပ်ညှိနှိုင်း ကာ၎င်း တို့ကို အကောင်အ ထည်ဖော်ခဲ့ ပါသည်။ ၁၉၈၇ အခြေခံ ဥပဒေပြင်ဆင်ချက်တွင် ဒီမို ကရေစီ အတွက်သိ သာ ထင်ရှား သော ရှေ့သို့ ဆက်လက်ချီ တက်နေမှုကိုသွားနေစဉ်မှာပင်အခြား ဘက်မှလည်း ဆယ်စုနှစ်အတွင်းဆက်လက်ဖြစ် ပေါ်နေသောနိုင်ငံရေးနှင့်ဥပဒေဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲ နေမှု များသည် ဒီမိုကရေစီအလေ့အထကောင်းများကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေ ရန်အတွက်လုပ်ဆောင်နေ မှုများကို လည်းပြဆိုနေပါသည်။ ချီလီမှာကဲ့သို့ပင် နောက်ထပ်အခြေခံ ဥပဒေမူဘောင်ပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုများသည် အားလုံး ပါဝင်သောဖြစ်စဉ်များမှတ

ဆင့် သွားသင့်သလားဆို သည်မှာဆက်လက်ဖြစ် ပေါ်နေသောအခြေအတင် ဆွေးနွေးစရာကိစ္စတစ်ခု အဖြစ်ဆက်လက်ရှိနေပါသည်။ သို့သော်လည်းထိုကဲ့ သို့သောအဆိုပြုချက်များ သည်လွှတ်တော်တွင်လုပ် ဆောင်ရန်အတွက်လုံ လောက်သောထောက်ခံမှုမ ရခဲ့ပါ။

၂) ပဋိပက္ခအလွန် နိုင်ငံများတွင်ပြည်သူလူထုမှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပါဝင်သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်

တောင်အာဖရိကနှင့်နီပေါနိုင်ငံ ၂ နိုင်ငံလုံးသည် လူထုအုံကြွမှုနှင့် ပဋိပက္ခများပြီးဆုံးပြီးနောက်အခြေခံ ဥပဒေပြောင်းလဲရေး ကိုကြိုးစားလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါ သည်။ ၂နိုင်ငံလုံး တွင်အခြေ ခံဥပဒေ ဆိုင်ရာပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်များတွင် ပြည်သူလူထု၏ပါဝင်မှု သည်တူညီသည့်လက္ခဏာ တစ်ခုဖြစ်သော်လည်း၎င်းပါ ဝင်မှုအခန်းကဏ္ဍနှင့် အောင်မြင် မှုသည် ၎င်းတို့ ၂ နိုင်ငံအကြား သိသိသာသာကွားခြားပါသည်။

၂.၁ တောင်အာဖရိကအတွေ့အကြုံ ။ ။ အားလုံးပါဝင် သောဖြစ်စဉ်မှတစ်ဆင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအသစ်

တောင်အာဖရိကတွင်အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင် ရေးဖြစ်စဉ်သည်နိုင်ငံ၏အနာဂတ်အတွက်ဘုံသဘော တူညီမှုရှာဖွေရန်ရည်ရွယ်ချက် ဖြင့်ပါတီစုံတွေ့ဆုံဆွေး နွေးပွဲများဖြစ်သောဒီမိုကရေ ရစီနည်းကျတောင်အာ ဖရိကအတွက် ညီလာခံ (Convention for a Democratic South Africa - CODESA) နှင့် အတူ (၁၉၉၁) ခုနှစ်တွင်စ တင်ခဲ့ ပါသည်။ အမျိုးသားဆွေး နွေးပွဲများသည်နိုင်ငံရေးပါတီများ မှအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန်အတွက် လမ်း ပြမြေ ပုံတစ်ခုကို ချမှတ်၍ ဖြစ်စဉ်ကိုလမ်းညွှန်ရန် စည်းနှောင်မှုရှိသောမူဝါဒ (၃၄) ခုအပေါ် သဘောတူ ညီခဲ့သည့်ပါတီစုံတွေ့ဆုံညှိနှိုင်းရေး ဖြစ်စဉ် (Multi-Party Negotiation Process - MPNP) များပြီးနောက်တွင် စတင်ခဲ့ပါသည်။ (၁၉၉၃) ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလတွင် အသွင်ကူးပြောင်းရေးဖြစ်စဉ်ကို လွယ်ကူအဆင်ပြေစေရန်နှင့်မူဘောင်တစ်ခုချမှတ်ရန်အ တွက် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းအဖြစ် ကြား ဖြတ်အခြေခံဥပဒေတစ်ခုကိုထုတ်ပြန်လိုက်ခြင်းနှင့်အတူ နိုင်ငံသားများသည် အမျိုးသား ညီလာခံ (National Constituent Assembly - NCA) တွင် ကိုယ်စား

လှယ်များကိုရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် အခွင့်အရေး ကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် (၁၉၉၄) ဧပြီ အထွေထွေရွေး ကောက်ပွဲတွင် မဲပေးခွင့်ကိုကျင့် သုံးလိုက်ခြင်း အားဖြင့်တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ သားများသည်အဓိက ပါတီများနှင့်လွတ်လပ်သောအ ဖွဲ့အစည်းများမှ အမျိုးသားညီလာခံ (NCA) အတွက် ကိုယ်စား လှယ်ပေါင်း(၄၉၀)ကိုရွေးကောက်တင် မြှောက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

အကြောင်းအရာတစ်ခုချင်းစီအလိုက်ဖွဲ့စည်း ထားသောကော်မတီများ(ကော်မတီတစ်ခုချင်းစီအားအ နာဂတ်အခြေခံဥပဒေ၏ အခန်းတစ်ခုချင်းစီအလိုက်အ ကြမ်းရေးဆွဲရန်တာဝန်ပေးထားပါသည်)နှင့် ညှိနှိုင်းရေး ကော် မတီများဖွဲ့စည်းမှုမှ တစ်ဆင့်၎င်း၏အလုပ်များ ကိုစီစဉ်ပြီးနောက်အ သစ်ရွေးကောက်ခံအမျိုး သားညီလာခံ သည်အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းဖြစ်စဉ်၌ ပြည်သူလူထုအားပါဝင်စေရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက်၎င်းသည် တောင်အာဖရိက ပြည်သူများ ဖြစ်စဉ်ကိုသိမြင်လာစေရန်အတွက် ပြည်သူ့နီတိပညာ ပေး (Civic Education) လှုပ်ရှားမှုများကို ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။၎င်းလှုပ်ရှားလုပ်ဆောင်မှု ၏ အဓိက အကြောင်းအရာမှာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်တွင်ပြည်သူလူထု၏ထိရောက်သောပါဝင်မှုကိုပံ့ ပိုးကူညီရန်အတွက် အခြေခံဥပဒေနှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေခံသဘောတရားနားလည်မှု ကိုပြည်သူအများ ရရှိစေရန်ဖြစ်ပါသည်။ တောင်အာဖရိကသားများ ၁) ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတစ်ခုရေးဆွဲခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက် နှင့်ဖြစ်စဉ်၊ ၂) ၎င်းတို့၏ပါဝင်နိုင်သည့်အခွင့်အရေး၊ ၃) အခြေခံဥပဒေ တစ်ခု၏ အသိအမှတ်ပြုမှုနှင့် ပြည်သူ လူထု၏အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးနိုင်မှု အလား အလာများကိုသိရှိစေရန်အတွက်သတင်း အချက်အ လက်ပေးသည့် ကဏ္ဍနှင့်အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများကို နိုင်ငံနှင့်အပူပေးပေးပေး ခဲ့ပါသည်။ စာမတတ်သည့် ပြည်သူများဖြစ်စဉ်တွင်ပါဝင် နိုင်စေရန်အတွက် အစိုးရ သည် ဂရပ်ဖစ်များပါဝင်သည့် ကာတွန်းများ၊ ကာတွန်း ရုပ်ပြများနှင့်စာ အုပ်ငယ် လေးများကိုအသုံးပြုခဲ့သည်။ ၎င်း ပြည်သူ့ နီတိ ပညာပေးလှုပ်ရှားမှုသည်တောင်အာ ဖရိကအရွယ်ရောက်ပြီးသူများ၏ ၇၃%ထံသို့ရောက်ရှိ ကြောင်း လွတ်လပ်သောကွင်းဆင်းလေ့လာရေးအဖွဲ့

တဖွဲ့ကခန့်မှန်းထားပါသည်။¹⁰

ပညာပေးအစီအစဉ်များနှင့် တချိန်တည်းမှာပင် အစိုးရသည် နိုင်ငံသားများ၏စိတ်ဝင်စားမှုကိုမြှင့်တင်ရန်နှင့် ဖြစ်စဉ်တလျှောက်လုံး ပြည်သူလူထု၏ပါဝင်မှုကို အားပေး ရန်ရည်ရွယ်၍ ကြော်ငြာလှုပ်ရှားမှုများကိုလည်း ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ “မင်းမှာအထိန်းအမှတ်ရှိနေပြီ၊ အခုမင်းပြောရမယ့်အလှည့်ရောက်ပြီ” “အခြေခံဥပဒေ ဆိုတာ အရေးကြီးဆုံးလူတွေပဲကပဲ ရေးဆွဲကြတာ၊ အဲဒါမင်းပဲ” တို့ကဲ့သို့သော ဆောင်ပုဒ်များကို တီဗွီ၊ ရေဒီယို၊ ကြေညာဆိုင်းဘုတ်များနှင့် သတင်းစာများထဲတွင် တင်ဆက်လုံး အတိုင်း အတာအနေဖြင့် ထုတ်လွှင့်ခဲ့ကြပါသည်။¹¹

အခြေခံဥပဒေကို အကြမ်းရေးဆွဲနေစဉ်တလျှောက်လုံး အမျိုးသားညီလာခံသည် ကောင်းစွာ ချမှတ်ထားသော ဆက်သွယ်ရေးမူဝါဒမှတစ်ဆင့် မူကြမ်းရေးဆွဲခြင်း ဖြစ်စဉ်အကြောင်းကို နေ့စဉ်သတင်းများ ထုတ်လွှင့်ပေး ခြင်း ဖြင့်ဖြစ်စဉ်ကို ပွင့်လင်း မြင်သာမှု ရှိနိုင်သမျှ ရှိစေရန်လုပ် ဆောင်ခဲ့ ပါသည်။ အစီအစဉ်အကြောင်းစကား စစ်ထိုးပွဲများနှင့် အချက်အလက်များကို အဓိကထားဖော်ပြထားသော (၈) မျက်နှာပါသတင်းလွှာ (newsletter) ပေါင်း ၁၆၀,၀၀၀ ကို နှစ်ပတ်လျှင်တ ကြိမ်ထုတ် ဝေ ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအပြင် အမျိုးသား ညီလာခံသည် မူကြမ်းရေးဆွဲသည့် ဖြစ်စဉ်တလျှောက်လုံး အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်အကြောင်း စကားပိုင်းဆွေးနွေးပွဲများကို လည်း ထုတ်လွှင့်ပြသခဲ့ပါသည်။ အမျိုးသားညီလာခံသည် နိုင်ငံတော်နှင့် ဒေသန္တရရေးဒီယိုဗွာနများမှနေ၍ ဘာသာစကားပေါင်း ၈ မျိုးဖြင့် စဉ်ဆက်မပြတ်သတင်းများကိုလည်း ထုတ်လွှင့်ပေးခဲ့ပါသည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိရန်အ တွက်ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ တင်သာမက အမျိုး သား ညီလာခံသည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူ လူထုတို့မှ အဆိုပြုလွှာများ တင်သွင်းနိုင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ အသံများ ကိုကြားနိုင်စေရန်အတွက် တိုက်ရိုက်အပြန်အ လှန် ပြော ဆိုဆွေးနွေး

သည် ကိရိယာများကိုလည်း ပုံစံပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အမျိုးသားညီလာခံ သည် တိုက်ရိုက်အပြန်အလှန် ပြောဆိုဆွေးနွေး သည့် ယန္တရားကို အဆင့် (၃) ဆင့် ဖြင့်ဖော်ဆောင်ခဲ့ပါ သည်။ ပထမအဆင့်ကို ညီလာခံမှ အကြောင်းအရာတစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဖွဲ့စည်းထားသော ကော်မတီ များမှ စည်းဖော်ပြထားသော “ဆန္ဒစာရင်း” အတွက် အ ကြံပြု ချက်များ ကို တင်သွင်းရန် ပြည်သူ လူထုအား ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည့် အချိန် ၁၉၉၄၊ ဇန်နဝါရီလ တွင် စတင်ခဲ့ပါသည်။ ပြည်သူလူထုဖြင့် နီးနော့တိုင်ပင်ခြင်း ပထမအဆင့်ကို ပံ့ပိုးကူညီရန် ညီလာခံအဖွဲ့ဝင်များသည် ၎င်းတို့၏ မူကြမ်းရေးဆွဲခြင်းဖြစ်စဉ်တိုးတက်မှုကို ပြန်လည်သုံး သပ်ရန်နှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို တင် ပြရန် ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်များတွင် ပြည်သူ့အစည်း အဝေး ပွဲ များကို ကျင်းပခဲ့ ကြပါသည်။ ၎င်း ပြည်သူ့အစည်း အဝေးပွဲများသည် ပြည်သူလူထုအား မေးခွန်းများမေးရန်၊ စိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ပြရန်၊ သဘောထား မှတ်ချက်များ ပေး ရန် နှင့် အ ဆို ပြု လွှာများကို တင်သွင်း ရန်အ တွက်အခွင့် အလမ်းများပေးပါသည်။ ညီလာခံအဖွဲ့ဝင်များနှင့် အတွေ့အကြုံရှိ အ ရပ်ဘက်လူ မှုအဖွဲ့အစည်းများ သည် လည်းနည်းပညာဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးရန်အတွက် အစည်းအဝေးများကို ကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။

ညီလာခံသည် ပြည်သူလူထုနှင့် အရပ်ဖက်လူ မှုအဖွဲ့ အစည်း များမှပေး သော အကြံဉာဏ်များကို ကောက်ခံ၍ ၎င်း၏ ပညာရှင်များမှ ပြန်လည်သုံး သပ်ကာ အနှစ်ချုပ်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်သည့် အကြံပြုချက်များ အား ညီလာခံ၏ သက်ဆိုင်ရာ ကော်မတီများသို့ ဆွေး နွေးရန် အတွက် တင်သွင်း ခဲ့ပါသည်။ ညီလာခံနည်းပညာကော်မတီများ အား တင်သွင်းလာ သည့် အကြံပြုချက်များကို ရေးသားတင်သွင်းသူများ အလိုက် စာရင်းပြု၍ ညီလာခံသည် ၎င်းတို့၏ အကြံပြုချက်များအား ထည့်သွင်း စဉ်းစားပြီး ပြီဆိုသည်နှင့် မည်သည့်အပေါ် အခြေခံ၍ စဉ်းစားသည်ဆိုသည်ကို ၎င်းတို့ အား ပြန်လည်အကြောင်းကြားရန်များအပါအဝင် မှတ်တမ်းတင်ထိန်းသိမ်းရန်အတွက်ပါ တာ ဝန်ပေးထားပါသည်။ ဒုတိယ တိုက်ရိုက်အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးခြင်းအဆင့်ကို ၁၉၉၅၊ စက်တင်ဘာလတွင် အခြေခံဥပဒေ ပထမမူကြမ်းကို အချောသပ်ပြီး

¹⁰ H. Ebrahim, Constitution-Making in South Africa – A Case Study, House of Commons, (1999), page 24, footnote 42.
¹¹ C. Murray, *A Constitutional Beginning: Making South Africa's Final Constitution*, 23
14

U.ARK.LITTLE ROCK L. REV 809 (2001), p822.
<<http://lawrepository.uarl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1383&context=lawreview>> (26 September 2016).

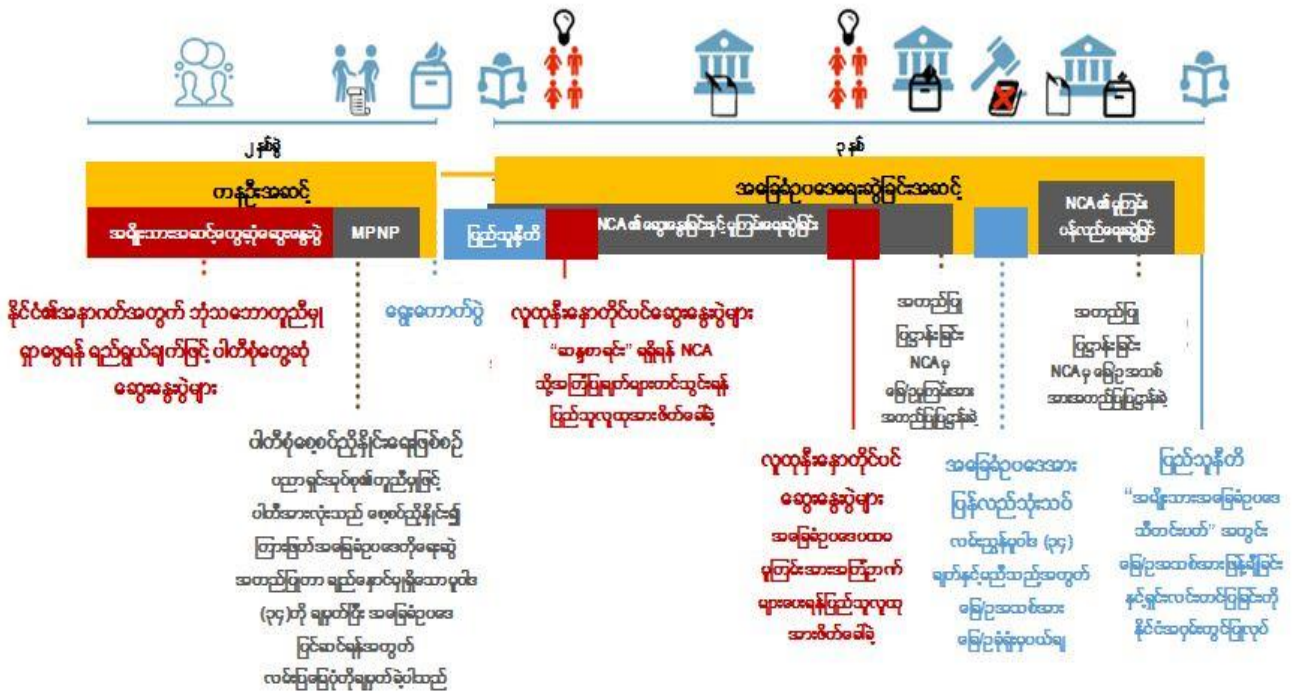
နောက်တွင်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ညီလာခံသည်အခြေခံ ဥပဒေမူကြမ်းကို အုပ်စု ၅ သန်းထုတ်ဝေခဲ့ကာ ပြည်သူလူထုနှင့် အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများကိုပါ ဝင်သည့်အကြောင်းအရာစကားလုံးများနှင့်ပတ်သက်၍ ကြေညာ ချက်များ (နှင့်အဆိုပြုလွှာများ) တင်သွင်း ရန်ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအရည်အသွေးအကြံပြု ချက်ပေါင်း (၂၅၀,၀၀၀) ကိုလက်ခံရရှိခဲ့ပါသည်။ ညီလာခံသည်အ ဆိုပြုလွှာများကိုဆွေးနွေး၍ အခြေခံ ဥပဒေမူကြမ်းစာသားများကိုရေးဆွဲရာတွင်၎င်းတို့အ ထဲမှတော် တော်များများနှင့်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ ပါသည်။ ထို့နောက်တစ်လအကြာတွင်ညီလာခံ သည် ပြုပြင်မွမ်း မံ ထား သော မူကြမ်းကိုအကြံပြုချက်များ ပေးထားသည့်လူတိုင်း လူတိုင်းစီသို့တိုက်ရိုက်ရောက် အောင်ဖြန့်ဝေခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက်ညီ လာခံ သည်တောင်အာဖရိ ကသား များ အား လုံး ၎င်းတို့ ၏အခြေခံ အခွင့်အရေး များကို အာမခံချက် ပေးထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အလွယ်တကူနားလည်စေရန်အ တွက်အခြေခံဥပဒေမူ ကြမ်းတွင်ပါဝင် သောဥပဒေနှင့်ပတ်သက်သည့် စကားလုံးများကိုအများအလွယ်တကူသိရှိသည့်စကား လုံးများဖြစ်စေရန်အတွက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်ဘာသာ စကားပညာရှင်များအားငှားရမ်းခဲ့ပါသည်။ ညီလာခံသည် ၁၉၉၆၊ မေလ၊ ၈ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ အားအတည် ပြုပြဋ္ဌာန်း လိုက်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အခြေခံဥပဒေ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းပြီး အနည်းငယ်အ ကြာ တွင်အခြေခံဥပဒေအသစ်အားအသိအမှတ်ပြု ရန် အခြေခံဥပဒေခုံရုံးက ငြင်းဆန်ခဲ့ပါသည်။ အခြေခံ ဥပဒေသည် ပါတီစုံစေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးဖြစ်စဉ် (MPNP) အဆင့်ကတည်း ကသဘော တူ ညီထားသည့်အခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ စည်းနှောင်မှုရှိသောမူဝါဒ ၃၄ ခုအား အထူးသဖြင့် အာဏာ ကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုဖြေလျှော့ခြင်း နှင့် ပတ်သက်၍ လိုက်နာ ရန်ပျက်ကွက်ခဲ့သည်ဟု အခြေခံ ဥပဒေခုံရုံးက ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ပါသည်။¹² အ ကျိုးဆက်အားဖြင့် ညီလာခံသည် အခြေခံ ဥပဒေခုံရုံး မှာချမှတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ်မူတည်၍ မူကြမ်း အသစ်ကိုထပ်မံရေးဆွဲ ခဲ့ရသည်။

တတိယတိုက်ရိုက်အပြန်အလှန်ဆွေး နွေးသည့်အဆင့်ကိုအခြေခံဥပဒေအ သစ်အားအတည် ပြုပြဋ္ဌာန်းပြီး (ညီလာ ခံ၏ ၈၅%က ထောက်ခံခဲ့)၍ ၁၉၉၇၊ မတ်လတွင်အသက်ဝင်ပြီးနောက်ဖော်ဆောင်ခဲ့ ကြပါသည်။ "အမျိုးသားအခြေခံ ဥပဒေသီတင်းပတ်" ပြီးနောက်ညီ လာခံ သည် နိုင်ငံ၏ တရားဝင်ရုံးသုံးဘာ သာစကား ၁၁ မျိုးဖြင့် အခြေခံဥပဒေစာအုပ်ပေါင်း သန်းချီ၍ နိုင်ငံနှင့်အပူပေးဖြန့်ချိခဲ့ပါသည်။ ညီလာခံ သည်စာမတတ်မြောက်သည့်တောင်အာဖရိကဘာများ အတွက်လည်း ရုပ်ပုံများ၊ ဂရပ်ဖစ်ဒီဇိုင်း များပါသော စာအုပ်ငယ်များ ကိုလည်း ဖြန့်ချိခဲ့ပါသည်။ ၎င်း ကြိုးစားအားထုတ်မှု များသည် အဓိကအားဖြင့် အခြေ ခံဥပဒေ အပေါ်ပြည်သူ များ ၏ပိုင်ရှင်စိတ်ဓာတ်ကို ဖြစ်ပွားစေရန်နှင့် အခြေခံဥပဒေတွင်ပါဝင်သည့်အရာ များ အပေါ်ပိုမိုနားလည်လာစေရန်ရည်ရွယ်ကာထိုမှတ ဆင့်တောင်အာဖရိက သား တိုင်း အနေဖြင့်၎င်းတို့အ တွက်အသစ် ဖြစ်နေသော ဒီမိုကရေစီ၏အခြေခံအုတ် မြစ်စာသားများအားကိုးကားနိုင်ရန်အလို့ငှာသတင်းပေး ခြင်းနှင့်အားပေးမြှင့် တင်ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

¹² See decision of the Constitutional Court of South Africa, Certification of the Constitution of the Republic of South Africa, 1996 (CCT 23/96) [1996] ZACC 26; 1996 (4) SA 744 (CC); 1996 15

(10) BCLR 1253 (CC) (6 September 1996). <<http://www.saflii.org/za/cases/ZACC/1996/26.html>> (26 September 2016).



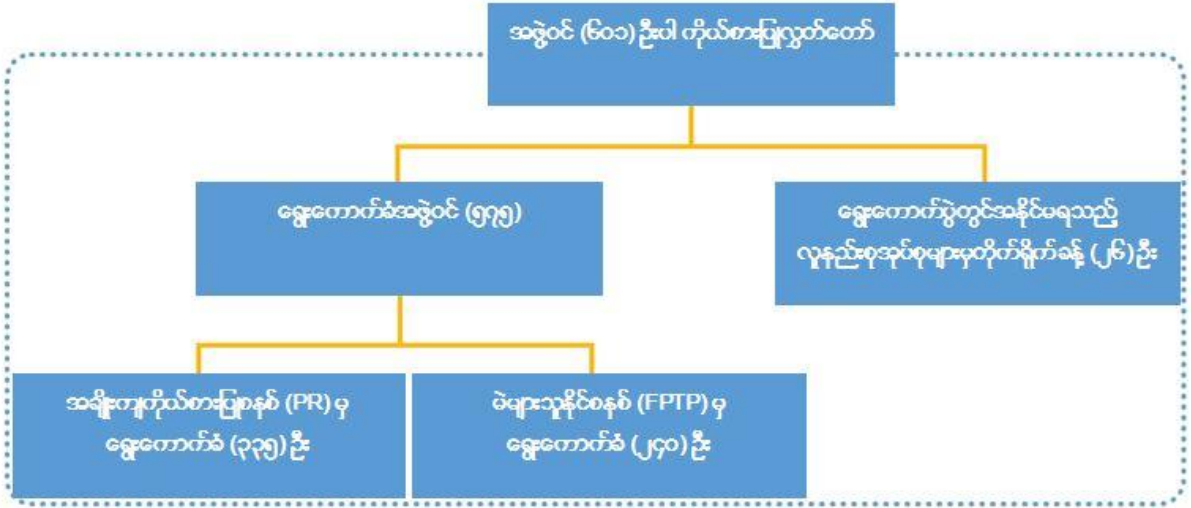
၂.၂ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းဖြစ်စဉ် (နီပေါ) ပြည်သူ့လူထုပါဝင်မှုနှင့်ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်တို့၏ ဈေးဆစ် အပေးအယူလုပ်မှုကြားမျှခြေ

အားလုံးပါဝင်သည့်ဖြစ်စဉ်မှတစ်ဆင့်ဆွဲခဲ့သည့် တောင်အာ ဖရိက အခြေခံဥပဒေသည်အသွင်ကူး ပြောင်းရေးအခင်း အကျင်းတွင် အားလုံးပါဝင်သော အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အင်ဂျင်နီယာ၏စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းသောနမူနာတစ်ခုဖြစ်သည်။ တောင်အာဖရိက ၏အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းဖြစ်စဉ်သည် ၁) အားလုံးပါဝင်သောပြည်သူ့နိတိပညာပေး လှုပ်ရှားမှု ၂) ထိရောက်သောတရားဝင်ဆက်သွယ် ရေးမှု(၁) ၃) ပြည်သူ့လူထုကတင်ပြသော အကြံပြုချက်များကို စစ် ဆေးရန်လုပ်ထုံး လုပ်နည်း နှင့် အား လုံး ပါ ဝင် နိုင် သော ယန္တရား အတွက် ကျပြီးအသေး စိတ်ချမှတ်ထားသော အစီ အစဉ် ၄) အမျိုးသားညီလာခံ၏ပြည်သူများ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝစွာပါ ဝင်စေလိုသောဆန္ဒရှိမှုတို့ကြောင့် အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့ ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အစိုးရစစ်တပ်နှင့်အစိုးရတော်လှန်ရေးသော ကွန်မြူနစ်များ အကြားဖြစ်ပွားခဲ့သောပြည်တွင်း စစ်အပြီးတွင်နီ ပေါ ၏ အဓိကနိုင်ငံရေး အင်အားစု များသည် ၂၀၀၆၊ နိုဝင်ဘာလတွင် သမိုင်းတွင်သော ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီမှုကိုရရှိအောင်စွမ်းဆောင် နိုင်ခဲ့သည်။ "အားလုံးပါဝင်သောငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီမှု (Comprehensive Peace Accord_CPA)" သည်နီပေါနိုင်ငံတွင်ဘုရင်စနစ်ကို

အဆုံးသတ်စေ၍တိုင်းပြည်၏ နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှုကိုစတင်ခဲ့ပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီမှု၏အဓိကကျသော အချက်မှာအငြင်းပွားဖွယ်ရာဖြစ်သော ၁၉၉၀ အခြေခံ ဥပဒေကို အစားထိုးရန်နှင့် ရွေး

အဖွဲ့ဝင်၆၀၁ဦးပါဝင်သော အသစ်ဖွဲ့စည်းလိုက်သည့် CA-I ရွေးကောက်ပွဲပြီးမကြာမီမှာပင် ပြည်သူလူထုနီးနောတိုင်ပင်ပွဲများအများ အပြားပြုလုပ်ကာပြည်သူ



ကောက်ခံကိုယ်စား လှယ်များပါဝင်သည့်ညီလာခံမှ အခြေခံဥပဒေ အသစ်တစ်ခုရေးဆွဲရန် ဖြစ် သည်။ နီပေါနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေအသစ်သည်အကြမ်းဖက်ပဋိပက္ခများနောက် ကြောင်းပြန်ထပ်မံဖြစ်စေရန် ကာကွယ် ရန်အတွက် အရေးကြီးသော ပဋိပက္ခစီမံခန့်ခွဲမှု လက်နက်ကိရိယာတစ်ခုအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရေစီ နည်းကျ အစိုးရနှင့် အပစ်ပယ်ခံလူနည်းစုနှင့်ဌာနေတိုင်း ရင်းသားများ၏ပါဝင်မှုအတွက် မူဘောင်တစ်ခု အဖြစ်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။

အားလုံးပါဝင်သောငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီမှုသည်ခွဲခြား ဆက်ဆံမှုရှိ၍ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုများ လွန်းသောစနစ်အဟောင်း နှင့်ပြည်ပသောအခြေခံဥပဒေတစ်ခုရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခြင်းမှတစ်ဆင့်ဖွဲ့စည်းမည့်ဒီမိုကရေစီနည်းကျဖယ်ဒရယ်အစိုးရစနစ်အသစ်တစ်ခုအကြားရှိကွာဟချက်ကိုတံ တားတစင်းအဖြစ်ပေါင်းကူးရန်ရည်ရွယ် သောကြားဖြတ်အခြေခံဥပဒေတစ်ခုကိုချမှတ်နိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ ကြားဖြတ်အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းပြီးတစ်နှစ်အကြာ ၂၀၀၇ တွင်ကိုယ်စားလှယ်ညီလာခံ (Constituent Assembly – CA-I) အတွက်ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပကာနီပေါနိုင်ငံသမိုင်းတွင်ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်ပါဝင်မှုအများဆုံးဖြစ်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။

လူထုအား အခြေ ခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင် စေခဲ့ပါသည်။ တလအတွင်းတွင် CA-I အဖွဲ့ဝင်များထံမှာ အဖွဲ့ပေါင်း၄၀နှင့်အတွင်းရေးမှူးရုံး ဝန်ထမ်းများသည်ဒေသန္တရ အဆင့်လူထုအစည်းအဝေးပွဲ များကျင်းပရန်အတွက် နီပေါနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းသို့ ခရီးထွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းအဖွဲ့များ သည်ကိုယ်စားလှယ်ညီလာခံ၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများအားရှင်းလင်းတင်ပြ၍အခြေခံဥပဒေအသစ်အပေါ် ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားနှင့်မျှော်မှန်း ချက်များကိုကောက်ခံခဲ့ပါသည်။ CA-I ၏ သက်ဆိုင်ရာကော်မတီများသည် ပြည်သူလူထုဆီမှအကြံပြုချက်များနှင့်ထင်မြင်ချက်များကိုရရှိရန်ပြည်သူလူထုဆီသို့ဖြန့်ဝေသောမေးခွန်းပေါင်း ၂၉၀ပါဝင်သောဆန်းစစ်မေးခွန်းလွှာကိုပုံစံထုတ်ဖန်တီးခဲ့ပါသည်။ သို့သော်ပညာရှင်များနှင့်ပထမဆုံးမျှဝေပုံစံထုတ်ထားသော ၎င်း ဆန်းစစ်မေးခွန်းလွှာများသည် နိုင်ငံသားများအတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်ရန်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော ကူ ညီ မှု ကို ပေး ရန်အတွက်လွန်စွာမှရှုပ်ထွေး၍နည်းပညာဆန်လှပါသည်။

CA-Iသည် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့်နိုင်ငံသားများကို၎င်းတို့၏အမြင်များကိုညီလာခံကော်မတီ များထံသို့ တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ်ခရိုင်အဆင့်တွင်၎င်းတို့၏ဒေသန္တရကိုယ်စားလှယ်များထံသို့ လည်းကောင်းပေးပို့ရန်ခွင့်ပြုထားပါသည်။ CA-I သည်စာဖြင့်ပေးပို့မှုပေါင်း ၅၅၀,၀၀၀ လက်ခံရရှိပါသည်။ နိုင်ငံသား များ၏တက်ကြွသောပါ

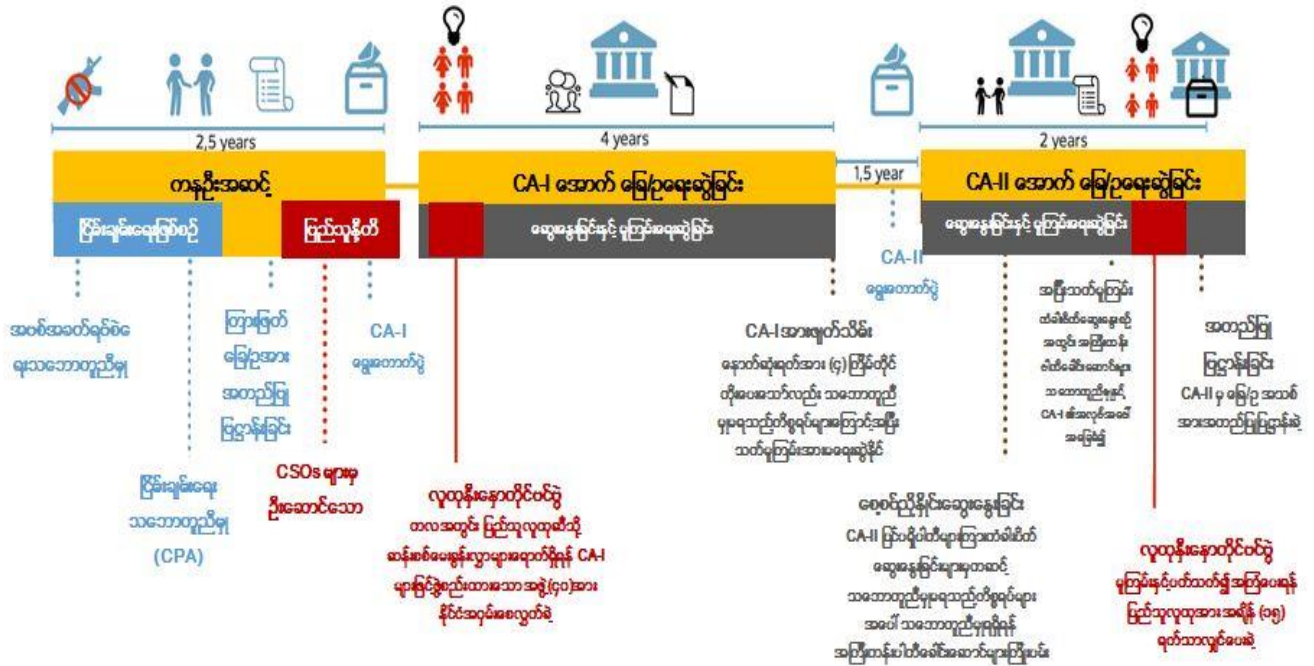
ဝင်မှုကိုရရှိ သော်လည်း ကိုယ်စား လှယ်ညီ လာ ခံ၏ အကြံဉာဏ်ယူခြင်း ဦးဆောင်လှုပ်ရှားမှုသည် ကောင်း စွာစီစဉ်ထား သော စစ် ဆေးမှုနိုင်ငံသားများတင်သွင်း သောအဆိုပြုလွှာ ကိုဆန်းစစ်မှုနှင့်အလေးအနက်ထား သော တိုး ချဲ့ လုပ် ဆောင်မှု များမရှိခြင်းကြောင့် ထင်သလောက်မအောင် မြင်ခဲ့ပေ။ ပြည်သူလူထုက တင်သွင်းသောအဆိုပြုလွှာများကိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိ စွာကိုင်တွယ်ရန်ဘက်မှ လိုက်သောအဖွဲ့တစ်ခုနှင့်တရား ဝင်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို တည် ထောင်ရန် CA-I ၏ မအောင်မြင်မှု သည် ဖြစ်စဉ် ၏ ချို့ ယွင်းချက်ကိုဖော် ပြေနေ ပါသည်။

CA-I ၏ အုပ်ချုပ်မှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ အကြောင်းအရာပေါ်မူတည်၍ဖွဲ့စည်းထားသောကော်မ တီများမှနည်းပညာရှင်များအား၎င်းတို့ကျွမ်းကျင်သည့် နယ်ပယ်အ သီးသီးနှင့်ဆက်စပ်သည့်အဆိုပြုလွှာ များကိုစစ်ဆေးစိစစ်ရန်အခွင့် အာ ဣအပ်နှင်းထား ပါသည်။ လက်တွေ့တွင်မူ တဦးလျှင်အဆိုပြုလွှာပေါင်း ၉၀၀ လောက်စစ်ဆေးစိစစ်ရသော CA-I အဖွဲ့ဝင်များ သည် တူညီ သည့် စံလုပ်ထုံး လုပ်နည်းမရှိဘဲ ၎င်းတို့ ၏တာဝန်များကို လက်နှင့်ပြုလုပ်ရပါသည်။ ၎င်း စွမ်း ဆောင်ရည်မပြည့်ဝမှုများသည်လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ မကျေ နပ်သော တုံ့ပြန်မှု များဖြစ် စေ သည့် ဆိုးရွားသော ဖြစ်စဉ်အတွင်း ပွင်းလင်းမြင်သာမှုလိုအပ်ချက်ကို ဖြစ် ပေါ်စေပါသည်။ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းတော် တော်များများဖက်မှပြည်သူ လူထု၏ပူးပေါင်းထည့် ဝင်မှုနှင့်အတူပါတီစွဲရှိသောဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုအိုင်ဒီ ယိုလော်ဂျီနှင့် ပတ်သက်၍စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်ကြောင်း အသံများထွက်လာကာအချို့သော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အ စည်းများသည်CA-I ၏အဆိုပြုလွှာများ ကိုစစ်ဆေးစိ စစ်မှုမအောင်မြင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍စွပ်စွဲပြောကြားခဲ့ ကြပါသည်။

နောက်ဆုံးတွင် တော့ CA-I သည်၎င်း၏ ပြဋ္ဌာန်းထား သော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာမပြီးဆုံးခင်အ တွင်းအခြေခံဥပဒေအပြည့်အစုံကိုအကြမ်းရေးဆွဲရန်မ တတ်နိုင်တော့ကြောင်းဝန်ခံခဲ့ရပါသည်။ဆွေးနွေးပွဲများ သည်လည်းအဓိက အားဖြင့်နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းတည် ဆောက်ပုံနှင့်လူနည်းစုများနှင့်ဋ္ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ၏အခွင့် အရေးများနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အရေးကိစ္စ များသဘောတူညီမှုမရသောကြောင့်ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့ရပါ သည်။မသေချာမှုများနှင့်လပေါင်းများစွာကြာပြီးနောက် နီပေါနိုင်ငံအ တွက်အခြေခံဥပဒေအသစ်တခုအချော

သတ်ခြင်းနှင့် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းလုပ်ငန်းတာဝန်ကို (၂၀၁၃) နိုဝင်ဘာရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင်အာဏာသက်ဝင်သွား သော CA-II ထံသို့လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ရပါသည်။ သိသာ ထင်ရှားသည့်ကိစ္စရပ်များအပေါ်အပေးအယူလုပ် ဆွေး နွေးမှုရရှိပြီးနောက် CA-II သည်တရားဝင်ဖြစ်စဉ်ပြင်ပ ရှိပါတီထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များနှင့်အ လွတ်သဘော ဆွေးနွေးခြင်းများမှတစ်ဆင့်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းကိုကြိုးစား ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းချဉ်းကပ်မှုပုံစံသည်ယခင် ပြည်သူ လူ ထုအား လုံး ပါဝင် ခြင်း မှ မ ဟာ ဗျူဟာ မြောက်စွာ ရွေ့သွားသော အရွေ့ တစ်ခုဖြစ်ကြောင်းပြ သနေပါသည်။CA-IIသည် ပြည်သူလူထုထံမှ၎င်းတို့ ၏အမြင်များကို တောင်းခံသည့်ကိစ္စတွင် ဒီမိုကရေစီ အ ဆင့်တော်တော်များများထိလျော့ချခဲ့ယုံသာ မကအခြေ ခံဥပဒေ မှ ကြမ်း ရေး ဆွဲသူ များ သည် မူဝါဒရေး ရာထောက်ခံသူများထံမှပူးပေါင်းထည့် ဝင်အကြံပေးမှု များကို ပါ အလေးထား လက်ခံယူရန် ဆန္ဒ နည်းခဲ့ပါ သည်။

တံခါးပိတ် ဆွေးနွေးပွဲများတွင်ဈေးဆစ်အလျှော့ အ တင်း လုပ်ပီး လပေါင်း များစွာ အကြာတွင် ပါတီ ထိပ်တန်းခေါင်း ဆောင်များသည်ယခင်ကဖြစ်စဉ်အား ရပ်ဆိုင်းသွားစေခဲ့သည့်အချက်များအပေါ်တွင်သဘော တူညီမှုရရှိခဲ့ပါသည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့်၎င်းတို့ သည်အပြီးသတ်အခြေခံ ဥပဒေ မူကြမ်းအားထုတ်ပြန် နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက်CA-IIသည် မူကြမ်းအပေါ်



အကြံဉာဏ်များ ရရှိစေ ရန်အ တွက်ဒုတိယအကြိမ် ပြည်သူ့လူထုနှင့်နီးနော တိုင်ပင်ခြင်းအတွက် အချိန် (၁၅) ရက်ပေးခဲ့ပါသည်။ ပြည်သူ့လူထုပါဝင်ရန်ကြို ကြိုးစားအားထုတ်မှုသည် နိုင်ငံသားများပူးပေါင်းထည့် ပါဝင်ရန်အတွက် ပေးထားသောအချိန်သည်လွန်စွာမှ ပင်အကန့်အသတ်ရှိနေသောကြောင့်အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူကိုယ်စားပြုညီလာ ခံအဖွဲ့ဝင်များသည် ၇နှစ် ကျော် အငြင်းအခုံဖြစ်ပြီး နောက် နီပေါနိုင်ငံအားအခြေခံ ဥပဒေအသစ်တစ်ခုပေး မည့် လူအများအပြားထောက်ခံမှုနှင့်အတူ ၂၀၁၅၊ စက်တင်ဘာလတွင်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအသစ်အား အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် ပြည်သူ လူ ထု ကို ပါ ဝင်ရန် ကနဦးနိုင်ငံရေးဆန္ဒရှိ နေသော် လည်း လူ ထု ပါဝင်မှုသည် အပြီးသတ်အခြေ ခံဥပဒေတွင်ပါဝင်သောပြဋ္ဌာန်းချက်များ အပေါ်ကန့် သတ်ထားသောဒီဂရီအဆင့်အနည်းငယ်သာလျှင်လွှမ်း မိုးမှုရှိခဲ့ပါသည်။

Democracy Reporting International အကြောင်း
 Democracy Reporting International (DRI) ဂျာမနီနိုင်ငံ၊
 ဘာလင်မြို့တွင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် ဘက်လိုက်မှုမရှိ
 သော၊ လွတ်လပ်သော အကျိုးအမြတ်အတွက်မဟုတ်သည့်
 အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ DRI သည် နိုင်ငံသားများ၏
 နိုင်ငံရေးပါဝင်မှု၊ နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းများ၏ တာဝန်ခံမှု နှင့်
 ဒီမိုကရက်တစ်အင်စတီကျူးရှင်းများဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ မြှင့်တင်
 ရေးကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိ
 သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း၊
 နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံရေး အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ
 သဘောတူညီချက်တွင် ပြဌာန်းထားသကဲ့သို့ မိမိတို့
 တိုင်းပြည်၏ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် ပါဝင်ရန် နိုင်ငံသားတို့၏
 အခြေခံအခွင့်အရေးများကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည့် ပြည်တွင်း
 နည်းလမ်းများကိုရှာဖွေရာတွင်လည်း DRI က အကူအညီ
 ပေးလျက်ရှိပါသည်။

<http://www.democracy-reporting.org/myanmar>
myanmar@democracy-reporting.org



STEP
 DEMOCRACY
 ရှေ့သို့မြန်မာ

“ရှေ့သို့ မြန်မာ (STEP to Democracy)-
 မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်နှင့်
 ဒီမိုကရေစီအကူအညီပေးရေး”
 စီမံကိန်း၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ်ဥရောပသမဂ္ဂ
 ကပေးသည့်ငွေကြေးအကူ အညီနှင့် ယခုစာ
 တမ်းထုတ်ဝေခြင်း
 ဖြစ်သည်။ ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများအတွက်
 DRI တွင်သာ တာဝန်ရှိပြီး အီးယူ၏ အနေအထားကို
 ထပ်ဟပ်သည်ဟု မည်သို့မှ မှတ်ယူခြင်းမရှိစေရ။